

Master in de journalistiek

**De geestesstoornis van Obama.  
Een framinganalyse over hoe Rusland en de  
Verenigde Staten worden voorgesteld door  
Russia Today**

Masterproef aangeboden door

**Sofie PAUWELS**

tot het behalen van de graad van

Master in Journalistiek

Promotor: Hedwig DE SMAELE

Academiejaar 2014 – 2015

## Voorwoord

Om deze masterproef te kunnen realiseren, kon ik op heel wat mensen rekenen. Ik wil dan ook graag hier mijn dank uitdrukken aan iedereen die mij geholpen heeft, deze masterproef tot een goed einde te brengen.

Mijn grootste dank gaat uit naar mijn promotor, Prof. Dr. H. de Smaele, die mijn talloze vragen beantwoordde tijdens het schrijven van deze masterproef en mij wegwijs maakte in de wereld van de kwalitatieve inhoudsanalyse.

Ook wil ik mijn familie en vrienden bedanken: mijn vader en mijn vriend die mij vertrouwen inspraken, mijn broer die voor ontspannende momenten zorgde en mijn vrienden voor boeiende discussies over journalistiek.

## Persartikel

### De geestesstoornis van Obama

“De wrok die Barack Obama koestert tegen Rusland is te wijten aan zijn geestesstoornis”. Zo bericht de Russische zender Russia Today over de Amerikaanse president. Dit voorbeeld is niet het enige dat uw wenkbrauwen zal doen fronsen. De berichtgeving van RT is doorspekt met antiwesterse uitingen.

### RT, propagandamachine van de overheid?

‘Een uitlaatklep van het Kremlin’ wordt Russia Today meer dan eens genoemd. Voornamelijk westerse journalisten stellen zich vragen bij de aanpak van het medium, maar ook enkele Russische uiten kritiek. Zo nam Liz Wahl *live* ontslag bij Russia Today. Ze noemde de zender een propagandamachine voor de overheid. Niet enkel de banden met de overheid baren sommigen zorgen. Volgens onderzoekers – voornamelijk westerse - zijn de Russische media blijven steken in het denkpatroon van de Koude Oorlog. De Russische media zouden nog altijd uitgaan van het principe ‘Rusland is goed’ en ‘Amerika is slecht’.

Omdat veel negatieve beweringen over Russia Today uit buikgevoel of interviews komen, werd een wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd. 112 online artikels werden geanalyseerd. In die artikels kwamen zowel Rusland als Amerika aan bod. De publicaties vallen binnen een tijdsspanne van één jaar, met 21 november 2013 als startdatum. Toen braken de rellen op het Oekraïense Onafhankelijkheidsplein uit, een gebeurtenis die de relaties tussen Rusland en Amerika bemoeilijkte.

### Antiwesterse complotten

Uit de analyse blijkt dat de Russische zender vooral over positieve kenmerken van Rusland bericht en negatieve zaken achterwege laat. De positieve beelden die naar boven komen, tonen aan dat het land erg bezig is met zijn imago. Zo stelt de zender Rusland voor als een betrouwbare partner die veel belang hecht aan internationale coöperatie. Wanneer Rusland de VS navolgt, benadrukt RT dat Rusland daartoe wordt gedwongen, want het land wordt voortdurend uitgedaagd door de VS. Daarnaast geeft RT aan hoe zeer

Rusland internationale wetten en verdragen volgt. Dat gebeurt vooral in de artikels over Oekraïne. De zender beklemtoont het legitiem handelen van Rusland en de lakse houding van Amerika tegenover het wettelijke kader. Door deze verwoording steunt RT uitdrukkelijk de invasie en de annexatie van de Krim.

Ook bericht RT regelmatig over de anti-Russische campagne van propagandamachine Amerika. Hierop reageert RT met zijn eigen campagne, met 'Amerika is slecht' als basisidee. Zo gebruikt RT de rellen in Ferguson om het hypocriete karakter van Amerika aan te tonen. Want, meent RT, Amerika gaat in het buitenland verkondigen wat democratie is, maar in eigen land is democratie ver te zoeken. Complottheorieën en anti-westerse uitingen troef in de berichtgeving: Apple luistert de Russische bevolking af, Amerika sponsort Islamitische Staat en de VS droomt er van om de crisis in Oekraïne te herhalen op Russische bodem.

### **Harde feiten en citaten**

Naast de vele tegenstellingen in de artikels, valt nog heel wat te vertellen over de schrijfstijl van RT. De zender vermeldt wel degelijk de harde feiten, maar vult die aan met gekleurd taalgebruik binnen citaten. Als men de citaten zou weglaten, zou de taal heel neutraal zijn en zich enkel focussen op feiten. De controverse in de artikels van RT ontstaat dus door de selectie van aanhalingen. Vele artikels zijn echter knipsels en plaatsels van citaten, waardoor de feiten niet meer duidelijk zijn.

Opmerkelijke *quotes* worden in meerdere artikels herhaald, waardoor een bepaald beeld alleen maar versterkt wordt. Ook laat RT geen woordvoerder van Apple of Google aan het woord om zich te verdedigen wanneer het over spionage gaat. Bovendien neemt de zender resultaten van polls op in zijn artikels, die de toonaangevende en bestaande beelden alleen maar versterken. RT selecteert die feiten, citaten en polls die in het grotere plaatje passen.

### **De taal van de Koude Oorlog**

Uit de analyse blijkt dat RT een complexe materie herleidt naar één basisgedachte: Amerika is slecht en Rusland is goed. De zender omschrijft beide landen door tegenstellingen. Waar Rusland initiatief neemt om samen te werken, blokkeert Amerika

die coöperatie. Wanneer Rusland de internationale wetgeving volgt, lapt Amerika die aan zijn laars. Amerika probeert, Rusland kan enkel achterna hollen. Amerika lanceert een anti-Russische propagandacampagne, Rusland kan enkel maar reageren met een eigen campagne. Door zijn gebruik van tegenstellingen en door het idee van de Russische superioriteit, schrijft RT nog altijd in de stijl van de Koude Oorlog. In hoeverre president Poetin achter Russia Today zit, moet verder onderzoek nagaan.

## Inhoudsopgave

1.	Inleiding .....	8
2.	Literatuurstudie .....	9
2.1.	Situatieschets .....	9
2.1.1.	De Sovjet-Unie.....	9
2.1.2.	De Koude Oorlog .....	10
2.1.3.	Rusland in de 21 <sup>e</sup> eeuw .....	12
2.2.	Mediasystemen in Rusland .....	14
2.2.1.	Polarisering in de media.....	14
2.2.2.	Nieuwsproductie in Rusland .....	20
2.3.	Russia Today .....	24
3.	Onderzoeksdoel.....	32
4.	Onderzoeksaanpak .....	34
4.1.	Methodologie.....	34
4.1.1.	Frame en framing .....	34
4.1.2.	Framinganalyse .....	36
4.2.	Dataverzameling .....	38
4.3.	Dataverwerking .....	40
4.3.1.	Vooronderzoek.....	40
4.3.2.	Analyse en coderen .....	40
5.	Resultaten.....	43
5.1.	Thema's .....	43
5.2.	Bronnen .....	44
5.3.	Foto's.....	45
5.4.	Frames .....	46
5.2.1.	Overkoepelend frame .....	46
5.2.2.	Frames thema 'internationale coöperatie' .....	47
5.2.3.	Frames thema 'internationale wetgeving en verdragen' .....	49
5.2.4.	Frame thema 'informatieverspreiding' .....	51
5.2.5.	Frames thema 'houding en handeling' .....	53
6.	Conclusie.....	61
	Literatuurlijst.....	65



## 1. Inleiding

Elk medium heeft zijn eigen stijl en manier om over nieuws te berichten. Denk maar aan de verschillen tussen de Vlaamse VRT en VTM, het Britse BBC en het Amerikaanse Fox News. Minder aandacht gaat uit naar de Russische media, ook al is het land de dag van vandaag een belangrijke speler op wereldvlak. Deze masterproef gaat de berichtgeving van het Russische Russia Today na.

De spanningen tussen Rusland en de westerse wereld weer hoog op, door de crisis in Oekraïne. Enkele onderzoekers menen dat de media de dag van vandaag nog steeds berichten door middel van tegenstellingen. De verwijzingen naar de Koude Oorlog zijn niet ver te zoeken. Daarom onderzoekt deze masterproef de beelden die Russia Today gebruikt om Rusland en Amerika voor te stellen.

Deze masterproef begint met een literatuurstudie, waarin de belangrijkste theorieën en begrippen worden toegelicht. In het eerste deel van deze masterproef wordt een sprong gemaakt in de geschiedenis, om de politieke relaties tussen Amerika en Rusland te schetsen. We beginnen bij Lenin en de Sovjetperiode, gaan over naar de Koude Oorlog en vertellen ten slotte hoe Rusland er anno 2015 uitziet. In het tweede deel wordt het Russische mediasysteem uitgelegd. Het derde deel van de literatuurstudie behandelt het medium Russia Today. Na de literatuurstudie wordt de onderzoeksvraag geformuleerd.

Om een antwoord te bieden op de onderzoeksvraag, werd een inductieve, kwalitatieve framinganalyse uitgevoerd op 112 online artikels van RT. In het vierde hoofdstuk van deze masterproef, leggen we eerst uit wat een frame is, aan de hand van de belangrijkste wetenschappers. Daarna volgt een bespreking van de onderzoeksaanpak die voor deze masterproef werd gekozen, namelijk de Grounded Theory. De onderzoeker analyseerde het corpus meermaals om alle frames op te speuren. Het vijfde hoofdstuk van de masterproef bevat de resultaten van de analyse.

Daarna volgt de conclusie, waarin de belangrijkste resultaten worden besproken die gelinkt worden aan de onderzoeksvraag en de belangrijkste theorieën uit de literatuurstudie. Ook suggereren we enkele mogelijke pistes voor verder onderzoek.



## 2. Literatuurstudie

Om het framegebruik over Rusland en Amerika door een Russisch medium te onderzoeken, is het aan te raden om de relaties tussen beide landen te begrijpen. Immers, enkele onderzoekers (Paletz & Entman, 1981; Parenti, 1993; Wallis & Baran, 1991) vinden dat de politieke tegenstellingen tussen de Verenigde Staten en Rusland in de media terug te vinden zijn. Om die tegenstellingen beter te begrijpen, moeten we even terug in de geschiedenis.

### 2.1. Situatieschets

#### 2.1.1. De Sovjet-Unie

In 1917 leidde Vladimir Lenin de Russische Revolutie, wat de start betekende van het communistische Rusland (Wines, 2011). In 1922 werd het Rusland van vandaag onderdeel van de Sovjet-Unie, een kolossale landmassa ter grootte van één derde van Europa (Wines, 2011). De economie was volledig in de handen van de Communistische Partij (Sparks & Reading, 1998). Aanhangers van het communisme, een ideologische theorie, vinden dat iedereen in de welvaart van de maatschappij moet delen. Private bedrijven en industrieën moeten collectief eigendom worden van de staat, want dit economisch model biedt het meeste voordeel voor ieder lid van de maatschappij (Wines, 2011). Naast de economie, was ook het sociale leven volledig gecontroleerd door de Communistische Partij, de enige partij van het land (Sparks & Reading, 1998).

Volgens Lenins opvolger, Joseph Stalin, had Rusland een snelle industrialisatie nodig, om te voorkomen dat Rusland te zwak zou worden (Callaghan, 2010). Tegenstanders van dit beleid zag hij als “counter-revolutionaries” (Callaghan, 2010, p. 149). Zijn snelle industrialisatie voerde Stalin door aan een bijzonder hoge prijs. Onder Stalin stierven op zijn minst 40 miljoen mensen aan hongersnood, vervolging en massaexecuties (Wines, 2011). Zijn agressieve, interne beleid leidde tot een zuivering van een goed functionerende partij, want hij stond liquidatie niet in de weg (Wegner, 1997). Rusland had zo’n gewelddadige transformatie niet meegemaakt sinds Peter de Grote, die het land ook probeerde te verwestern met geweld (Wines, 2011).

Op 23 augustus 1939 ondertekenden Duitsland en de Sovjet-Unie het Molotov-Ribbentropact, ook wel het Hitler-Stalinpact genoemd (Wegner, 1997). Er bestaan heel

wat mogelijke verklaringen waarom de Sovjet-Unie dit pact sloot met Nazi-Duitsland. Mogelijks hoopte de Sovjet-Unie dat met het pact de spanningen tussen beide landen zouden verminderen. De Sovjet-Unie en Duitsland kenden grote ideologische verschillen, waardoor samenwerking niet voor de hand lag. Duitsland stond echter meer open voor de Sovjet-Unie dan het Westen (Wegner, 1997).

De Sovjet-Unie had eerder toenadering gezocht tot de westerse mogendheden, voornamelijk Frankrijk en Groot-Brittannië, maar vond in hen geen partner. Toen de grote westerse machten samenkwamen om de situatie met Duitsland te bespreken, werd de Sovjet-Unie uitgesloten (Wegner, 1997). Volgens Wegner versterkte die beslissing van het Westen de anti-imperialistische gevoelens die Rusland koesterde. Voor Duitsland was het pact een goede zaak; zonder de overeenkomst met de Sovjet-Unie liep Hitler het risico dat hij de oorlog op twee fronten zou moeten voeren (Wegner, 1997). Ondanks het pact viel Duitsland op 1 september 1939 Polen binnen (Wegner, 1997).

Met het verbreken van het pact, streed de Sovjet-Unie tijdens de Tweede Wereldoorlog zij aan zij met het Westen tegen het naziregime van Hitler. Toen de gemeenschappelijke vijand verslaan was, verklaarden de Sovjets zich toegewijd aan het verslaan van het kapitalisme (Wines, 2011). De kapitalistische stijl behoorde toe aan het Westen, en ging samen met liberalisme en democratie (Sparks & Reading, 1998).

### **2.1.2. De Koude Oorlog**

De oppositie tussen het kapitalistische Westen en het communistische Oosten was meer dan een confrontatie van economische systemen en politieke overtuigingen: “it was a clash between cultures and ideologies” (Romijn, Scott-Smith & Segal, 2012, p. 1). Beide blokken hingen vast aan hun eigen interpretatie van de wereld. Zowel het Westen als het Oosten streefde naar een radicale breuk met het verleden en stond open voor de komst van universeel geluk, gelijkheid en vrijheid (Romijn, Scott-Smith & Segal, 2012).

Die politieke, economische en ideologische tegenstellingen resulteerden in de Koude Oorlog, kort na de Tweede Wereldoorlog. Deze periode was geen langdurig gewapend conflict. De Koude Oorlog was eerder een impasse tussen het communisme, onder leiding van de Sovjet-Unie, en het kapitalisme, geleid door de Verenigde Staten (Wines, 2011).

De Britse eerste minister Winston Churchill vergeleek de situatie met een ijzeren gordijn dat neerviel over Europa (Wines, 2011).

Traditioneel gezien wordt de geschiedenis van de Koude Oorlog beschreven als de strijd tussen twee antagonistische machtsblokken, elk met hun eigen interpretatie van de wereld. Ze schilderen elkaars utopische idealen af als dystopieën. Zowel het Oosten als het Westen maakte gebruik van “*soft power*” (o.a. verleiding en aantrekkingskracht) en “*hard power*” (o.a. intimidatie en bestraffing) om de collectieve veiligheid en identiteit te bewaren (Romijn, Scott-Smith & Segal, 2012, p. 2). Nadat de Sovjet-Unie een atoombom liet ontploffen in 1949, ontstond zelfs een bewapeningsstrijd met nucleaire wapens. De Koude Oorlog was een periode van dreigementen, ophitsing, angst en overtreffing (Wines, 2011).

Het regime van de Sovjet-Unie stuurde het land echter langzaam naar de ondergang. De overheid sloot andersdenkenden op en sloeg prodemocratische opstanden neer. Ook stortte de Sovjet-Unie zich in een uitputtende oorlog in Afghanistan (Wines, 2011). Bovendien faalde de planeconomie. Het land had te kampen met een scherpe val in olieprijsen (Aron, 2011), de oogst bleef rotten op het veld door een gebrek aan tractoren en de bevolking moest jaren wachten op een auto of telefoon (Wines, 2011).

Met Michail Gorbatsjov kwam een poging tot verandering. Door zijn openheid, of *glasnost*, zocht hij meer toenadering tot het Westen. Ook week hij af van de strenge planeconomie en voerde hij enkele vrijemarktprincipes in, beter bekend als *perestroika* (Wines, 2011). Volgens Aron (2011) maakte zijn *perestroika* toenemende irritatie los bij de bevolking tegenover de corruptie en leugens van de staat. Het volk werd zich stilaan bewust van wat zich al die tijd had afgespeeld. In 1989 liet de bevolking aan de hand van een poll blijken dat ze voorstander was van verkiezingen met meerdere partijen, na 4 generaties leven onder het gezag van de – enige – Communistische Partij (Aron, 2011). Maar ondanks zijn pogingen, kon Gorbatsjov het oude systeem niet redden.

Het einde van de Sovjet-Unie begon in 1989, wanneer enkele Oost-Europese staten vrije verkiezingen hielden en hun grenzen openstelden. Na een mislukte coup in 1991, nam Gorbatsjov ontslag (Sakwa, 1999). Eén voor één verklaarden de Sovjetrepublieken zich

soeverein, waarna hun onafhankelijkheid volgde. Ook Rusland volgde; het land riep zijn onafhankelijkheid uit in 1991, en heette vanaf dan officieel de Russische Federatie (Sakwa, 1999).

De val van de Sovjet-Unie betekende voor sommige Amerikanen de overwinning van hun systeem en levenswijze. Het volgende citaat dat Ernst Kux in het Amerikaanse tijdschrift *Problems of Communism* schreef, toont het overwinningsgevoel en de ironie tegenover het communistische systeem goed aan (Sparks & Reading, 1998, p. 80):

Democracy with a separation and control of powers replaces the ‘dictatorship of the proletariat’; the monopoly of power of the party can no longer withstand the plurality of interests. The socialist planned economy, which is actually nothing other than control of production and consumption by the party, is yielding to the free market economy. This is the historic success of the revolution in Eastern Europe.

### **2.1.3. Rusland in de 21<sup>e</sup> eeuw**

Sinds 2000 heeft Vladimir Poetin de macht over Rusland. Onder zijn beleid verbeterde de Russische economie, wat hem de steun van de bevolking opleverde. Volgens John Lloyd (2000) dankt hij zijn grote populariteit vooral aan zijn houding tegenover het Westen: “Putin has ignored western opinion” (2000, p. 29). Deze houding deelt hij niet met zijn voorgangers. Mikhail Gorbatsjov en Boris Yeltsin zochten contact met westerse politici zoals Thatcher, Bush, Kohl en Clinton, waardoor ze de voeling met hun eigen land kwijtraakten. Volgens Lloyd representeert Poetin “Russia’s nature” (2000, p. 29). Hij werkte voor een groot deel van zijn leven bij de KGB, de Russische geheime dienst, wat vele Russen een vertrouwd gevoel geeft. De KGB werd immers beschouwd als “elite”, een groepje “protectors of the fatherland” (Lloyd, 2000, p. 30). Ook is hij pragmatischer dan zijn voorgangers: Poetin combineert democratie en vrije markt met het herbouwen van de staat en diens invloed. Hij gelooft in de “efficiency of the western model”, maar enkel op Russische voorwaarden (Lloyd, 2000, p. 30).

Over zijn aanpak bestaat echter heel wat controverse. Wines (2011) stelt dat Poetin en zijn eerste minister Dmitry Medvedev de bevolking een leven aanbieden waar ze in Sovjettijden alleen maar van konden dromen, op voorwaarde dat ze het Kremlin niet

uitdagen. Voorstanders van absolute democratie in Rusland worden nog steeds vervolgd (Wines, 2011). Vandaar noemen onderzoekers en journalisten Poetin onder andere “an implausible dictator” (Lloyd, 2000, p. 30), “an authoritarian modernizer” (Aron, 2013, p. 47) of “a maffia boss” (Kasparov, 2013, p. 12). Niet alleen stemmen uit het Westen zijn kritisch tegenover zijn beleid. Ook de intussen overleden Boris Nemtsov, oppositieleider en fervent voorstander van democratie, was niet optimistisch over de toekomst van Rusland onder president Poetin (Wines, 2011).

Anno 2015 duiken nieuwe spanningen op tussen Rusland en de Verenigde Staten, door het conflict in Oekraïne. Het land staat open voor westerse invloeden en verborg die nooit, terwijl het tegelijk zijn relaties met Moskou onderhield (Polese, 2011). Volgens Polese is het land is voornamelijk “concerned with their reputation in the West, waardoor het “more sensitive” is tegenover kritiek uit die kant (Polese, 2011, p. 423). Op 21 november 2013 verbrak president Yanukovych een overeenkomst over handelsrelaties met de Europese Unie. In plaats daarvan zocht hij toenadering tot Rusland (The Economist, 2013). Volgens The Economist (2013) beschouwde Poetin het verbreken van de overeenkomst als zijn triomf. Oekraïense studenten en burgeractivisten gingen niet akkoord met het beleid van het land. Ze protesteerden op de Maidan, het Onafhankelijkheidsplein (The Economist, 2013).

Het protest had te maken met de “existential choice between a post-Soviet system, in which a corrupt and dysfunctional state violates its citizens, and a European one, based on the rule of law and respect for citizens” (The Economist, 2013, p. 53). Op 30 november sloeg de politie de betogingen hardhandig neer, met gummistokken en traangas (The Economist, 2013). Uiteindelijk werd president Yanukovych verdreven en nam Petro Poroshenko zijn plaats in (The Economist, 2014).

De bevolking op de Krim, een Oekraïens schiereiland met een grotendeels Russischspreekende bevolking, maakt de situatie nog complexer. De bevolking hield een referendum, waarvan de uitslag aantoonde dat de overgrote meerderheid zich aan wil sluiten bij Rusland. Zowel de rest van Oekraïne als het Westen beschouwen dit referendum als illegaal (BBC, 2015). Nu is het schiereiland in handen van “Kremlin-backed forces” (BBC, 2015). Het Westen beschuldigt Rusland ervan, het eiland

geannexeerd te hebben. De BBC noemde het conflict op de Krim “the worst East-West crisis since the Cold War” (BBC, 2015). Opnieuw wordt een conflict gereduceerd tot een oppositie van twee machtsblokken.

## 2.2. Mediasystemen in Rusland

### 2.2.1. Polarisering in de media

Hoewel de Koude Oorlog tussen de VS en de Sovjet-Unie meer dan twintig jaar geleden eindigde, meent Favret (2013) dat de hedendaagse media zijn blijven steken in de denkbeelden van toen. Arbatli (2013) meent zelfs dat de media naar de Koude Oorlog verwijzen telkens er een crisis is tussen Amerika en Rusland. Er is echter veel meer onderzoek naar beeldvorming en taalgebruik bij Amerikaanse media, wat een vertekend beeld kan opleveren. In deze literatuurstudie worden twee onderzoekers aangehaald die het framegebruik door een Russisch medium onderzochten.

#### *Russisch beeldgebruik na 1989*

In het algemeen vinden onderzoekers (o.a. Gans, 1980; Paletz & Entman, 1981; Parenti, 1993; Qualter, 1985; Wallis & Baran, 1990) dat de Amerikaanse media vanaf het einde van WWII tot de val van de Sovjet-Unie in 1989 het officiële beleid van het land ondersteunden. Doordat de media het officiële, politieke standpunt ondersteunden, resulteerde dit in het overnemen van een conflictperspectief, of het “*cold war frame*” (Wasburn & Burke, 1997, p. 669). Frames komen later nog uitgebreid aan bod. In het conflictperspectief worden de VS en Rusland gezien als “polarized forces” (Wasburn & Burke, 1997, p. 669). Dit model paste binnen de Amerikaanse interpretatie van de gebeurtenissen als een serie van wedstrijden, met winnaars en verliezers (Neuman, Just, & Crigler, 1992). Zeker tot 1989 werden nieuwsfeiten verteld door middel van een dichotomie: “een wereld van communistische en anticommunistische machten” (Herman & Chomsky, 1988, p. 30-31).

Volgens Wasburn en Burke (1997) gebruikte ook de Sovjet-Unie een gelijkaardig model. Het communistische land stelde de VS voor als “a nation in which there was widespread racial conflict, unemployment, homelessness, social and economic inequality, and social injustice” (Wasburn & Burke, 1997, p. 670). Tegen de achtergrond van internationale kwesties, werd de VS beschreven als “the world's leading imperialist power, driven by military-industrial interests” (Wasburn & Burke, 1997, p. 670). De Russische media stelden hun eigen land voor als het omgekeerde van Amerika, hoewel dat beeld niet altijd

overeenstemde met de realiteit. Rusland werd beschreven als “free from the social ills that beset America” (Wasburn & Burke, 1997, p. 670). Zo kwam Rusland naar voor “as the world's leading opponent of capitalist imperialism” (Wasburn & Burke, 1997, p. 670).

Uit het onderzoek van Wasburn en Burke (1997) blijkt dat media-analisten het niet eens waren over hoe de media zouden berichten na de val van de Sovjet-Unie. Sommige analisten meenden dat “journalism would be the last fortification of the cold-war perspective”, terwijl anderen stelden dat het frame al sinds 1987 niet meer zo veel voorkwam (Wasburn & Burke, 1997, p. 671). Zo toonde de empirische studie van Norris (1995) aan dat de Amerikaanse media toen minder interesse vertoonden in de Sovjet-Unie, en minder berichtten over militaire onderwerpen.

Zoals ook Wasburn en Burke (1997) aanhalen, bestaan er minder onderzoeken over Russische media na de val van de Sovjet-Unie. Daarom onderzoekt deze masterproef de beeldvorming van Rusland en Amerika in een Russisch medium. Een review door Alexseev en Bennett (1995) van verschillende studies tijdens Gorbatsjovs regeringsperiode suggereert wel dat ook de Russische media het conflictframe niet langer hanteerden na de val van de Sovjet-Unie.

Ook al zijn er weinig onderzoeken naar framing bij Russisch media, toch was het land na 1991 zeer bezorgd om het imago van het land in buitenlandse media (Feklyunina, 2008). Feklyunina meent zelfs dat de beeldvorming van Rusland in het Westen “one of the most popular topics of public debate” werd “in Russian society in the late 1990s” (2008, p. 605). Immers, mogelijke negatieve impressies van het land konden versterkt worden door de massamedia, wat beschouwd werd “as a serious security threat” (Feklyunina, 2008, p. 605).

Twee onderzoeken focussen zich op beeldvorming door een Russisch medium. Het onderzoek van Wasburn en Burke (1997) gaat het beeldgebruik van *Vremya* na in 1995. Feklyunina (2008) voerde een discursieve analyse uit op officiële documenten van de Russische Federatie, uitingen van president Poetin, alsook interviews en artikels die gepubliceerd werden in zijn naam.

### *Russisch beeldgebruik in 1995*

Wasburn en Burke (1997) onderzochten welke beelden *Vremya* gebruikte om over Rusland en Amerika te berichten. *Vremya* is het officiële, nationale hoofdjournaal van

Rusland. Net zoals in deze masterproef, schetsen de onderzoekers eerst kort de geschiedenis van het medium, in relatie tot politieke en internationale gebeurtenissen. Zo vermelden de onderzoekers dat vele kijkers afhaakten in 1973, door een eenzijdig en officieel perspectief op de nieuwsfeiten. Met de *glasnost* en *perestroika* van Gorbatsjov, maakte ook *Vremya* een verandering door (Wasburn & Burke 1997). Het journaal focuste niet langer op de VS als kapitalistisch en/of een militaire bedreiging, maar als een poppenmeester die de touwtjes van de wereld in handen heeft (Mickiewicz, 1988). Ook werd de VS verantwoordelijk geacht voor wereldwijde economische problemen (Mickiewicz, 1988).

Naast deze negatieve omschrijvingen van Amerika, hanteerde *Vremya* onder Gorbatsjov ook een positief beeld, namelijk dat van de individuele werker die voor zijn inspanningen beloond wordt. Deze voorstelling van Amerika werkte motiverend voor de werkende bevolking van Rusland (Mickiewicz, 1988).

Wasburn en Burke (1997) kozen voor een recentere periode. Hun framinganalyse focust op het jaar 1995. Tot dat jaar was de mediaorganisatie die het programma produceerde volledig eigendom van de staat. Daarom wilden Wasburn en Burke (1997) voornamelijk nagaan in hoeverre *Vremya* het *cold war frame* nog hanteerde, en hoe de zender politieke gebeurtenissen voorstelde aan het publiek.

Uit hun onderzoek bleek dat de relatie tussen beide landen complexer was dan voor 1995. *Vremya* gebruikte niet langer “the view of a dichotomized world depicting Russia as progressive and equalitarian, showing the United States as reactionary and unjust” (Wasburn & Burke, 1997, p. 682). Dat komt omdat de meeste items thematisch buiten *het cold war frame* vielen, volgens de onderzoekers. Immers, “many of [America’s] features, such as racial conflict, homelessness, crime, social and economic inequality, and social injustice ... did not come to an end during the period” (Wasburn & Burke, 1997, p. 683). Ook had Amerika zijn “military-industrial interests on national and international policy” niet beëindigd (Wasburn & Burke, 1997, p. 683). Echter, volgens de onderzoekers interesseerden deze thema’s *Vremya* minder (Wasburn & Burke, 1997). Het programma focuste minder op het Westen en internationaal nieuws, en meer op binnenlandse items. Deze verandering in beeldgebruik verklaren Wasburn en Burke (1997) door de hevige veranderingen op internationaal vlak, vooral in Rusland zelf na de val van de Sovjet-



Unie. Net zoals in Wasburn en Burke (1997) zal ook deze masterproef nagaan met welke thema's Rusland en Amerika voornamelijk geassocieerd worden.

### *Russisch beeldgebruik begin 21<sup>e</sup> eeuw*

Feklyunina (2012) vindt het gebrek aan academische literatuur over Russisch beeldgebruik opmerkelijk. Volgens haar zijn Russische leiders gekenmerkt door een “pronounced sensitivity of the Russian leadership to the negative character of Russia’s international image”, alsook “their continuous efforts to improve it with the help of an energetic public relations (PR) campaign” (Feklyunina, 2012, p. 451). Wel geeft ze enkele moeilijkheden aan bij onderzoek naar welke beelden Rusland gebruikt om zichzelf voor te stellen (Feklyunina, 2008). Volgens haar heeft het land geen echte identiteit; het balanceert tussen Europa en Azië. Daardoor kan men ook niet zeggen dat het land “a single international image of Russia created for the West” (Feklyunina, 2008, p. 610). Toch slaagde Feklyunina (2008) er in om enkele terugkerende karakteristieken van Rusland te identificeren. De geanalyseerde periode wordt in het artikel niet vermeld, maar een blik op haar corpus wijst op de beginjaren van de 21<sup>e</sup> eeuw (bij benadering 2001-2006).

Ten eerste hecht Rusland veel belang aan zijn vorm van democratie en zijn positie op wereldvlak. Westerse media zijn vaak zeer kritisch tegenover de democratie van het land en die twijfels “are often interpreted by Russian officials as evidence of a coordinated campaign against Russia” (Feklyunina, 2008, p. 611). Vaak wordt Rusland voorgesteld als een land dat te kampen heeft met enkele grote bedreigingen, waaronder “attempts of certain countries to oppose the strengthening of Russia as one of the centres of influence in the multi-polar world, to hinder the realisation of its national interests” (Feklyunina, 2008, p. 612). Feklyunina (2008) concludeert dat Rusland de elementen die het land in een positief daglicht stellen, meer benadrukt. Logischerwijze hecht het land aan negatieve elementen minder belang (Feklyunina, 2008).

Ten tweede stelt Rusland zichzelf voor als “a great power” (Feklyunina, 2008, p. 612). Het land wilde breken met het bestaande beeld na de val van de Sovjet-Unie. Volgens Feklyunina (2008) werd Rusland in de late jaren 90 vaak voorgesteld als zwak, zowel in Rusland als in het Westen. Na de val van de Sovjet-Unie had Rusland voor zichzelf enkele doelstellingen opgesteld, zoals “the necessity to defend national interests, to

pursue an independent foreign policy and to establish equal relations with Western countries” (Feklyunina, 2008, p. 613). Omdat deze verwachtingen niet ingevuld konden worden, verloor Rusland zijn “great power status” (Feklyunina, 2008, p. 613). Daardoor werd “weakness” één van de “central elements of the country’s self-image”, met een hoogtepunt in de late jaren 90. (Feklyunina, 2008, p. 613). Ook tegen de achtergrond van de wereldpolitiek en de economische situatie kwam Rusland naar voor als “a developing country”, “and not even among the most developed of the developing ones” (Feklyunina, 2008, p. 613).

Feklyunina (2008) legt een link tussen de hedendaagse beeldvorming van het land en de populariteit van Poetin. Waar Rusland onder Yeltsin werd voorgesteld “as ‘catching up with’ or ‘running after’ the West”, werd dat beeld onder leiding van Poetin geleidelijk aan aangepast (Feklyunina, 2008, p. 613). Met Poetin als president is het imago van Rusland gebouwd rond het idee van kracht. “The aspiration to see Russia as a great power can explain, at least to some extent, why Putin’s foreign policy became popular with the majority of Russians”, legt Feklyunina (2008, p. 613) uit. In tegenstelling tot de Sovjetperiode, is het beeld van Rusland nu niet meer gebaseerd op “a military and ideological threat”, maar als een land met een “economic strength that is positioned as important” (Feklyunina, 2008, p. 614). Het corpus van Feklyunina bevatte enkele polls, “national surveys”, die aantoonde dat ook de Russische bevolking meende dat Rusland sterker gekomen is met president Poetin (Feklyunina, 2008, p. 613).

Het land beschouwt integratie in de wereldeconomie als de enige manier om nog sterker te worden (Feklyunina, 2008). In de hoop om internationale integratie te realiseren, stelt Rusland zichzelf voor als *energy superpower*, want de PR-campagne van Rusland laat geregeld zijn natuurlijke reserves vallen. Echter, soms benadrukt de campagne dat “Russia is ready to defend its national interests, and has sufficient means in the form of natural resources to do so”, waardoor het land ook agressief naar voor komt (Feklyunina, 2008, p. 618). Dat gebeurde onder meer toen Rusland met Oekraïne discussieerde over energieprijzen. Op de negatieve kritiek reageerde Rusland met enkele stappen om hun image te verbeteren. Het hoofddoel van de boodschap was dat Rusland “wants to create an energy security system sensitive to the interests of the whole international community” (Feklyunina, 2008, p. 617).

Ten derde hecht Rusland veel belang aan zijn relaties met ex-Sovjetstaten. “Nostalgia for the imperial past is fairly typical of all former empires, but in Russia it became especially noticeable”, stelt Feklyunina (2008, p. 618). De relaties van het land met ex-Sovjetstaten zijn gekenmerkt door het promoten van de Russische cultuur, het beschermen van de rechten van Russischsprekenden en het ondersteunen van democratische rechten en vrijheden. Tegelijk wordt vaak benadrukt “that Russia should respect the sovereignty of those countries, and its actions should always comply with international law” (Feklyunina, 2008, p. 619). Uit de speeches en interviews van president Poetin blijkt wel dat het Kremlin associaties met het woord *empire* probeert te vermijden. Vandaar benoemt Feklyunina dit frame “Russia as not an Empire” (Feklyunina, 2008, p. 619).

Ten vierde probeert Rusland komaf te maken met de negatieve associaties die zijn geschiedenis oproept. Het land probeert de connectie tussen de Sovjet-Unie en Rusland in een beter perspectief te plaatsen, en benadrukt “Russia’s crucial role in World War II; positioning Russia as a victim of the Soviet regime in a way similar to other Soviet republics; and finally, stressing Russia’s contribution to the end of the Cold War” (Feklyunina, 2008, p. 621).

Feklyunina (2008) bemerkt dat de Russische PR campagne niet bijzonder succesvol is. Allereerst gebruiken “the Western mass media often ... double standards in their coverage of Russian politics”, vindt Moscow (Feklyunina, 2008, p. 620). Om deze opmerking te ondersteunen, haalt Feklyunina een citaat aan van Poetin: “When Western companies come to Russia, this is called investment and globalization but when we want to go anywhere, this is called expansionism of Russian companies” (Feklyunina, 2008, p. 625). De herwonnen kracht van Rusland wordt in het Westen beschouwd als dreigend, terwijl Rusland zich wil positioneren “as a country without imperial ambitions but with legitimate interests in the neighbouring”, maar dat is niet eenvoudig (Feklyunina, 2008, p. 620). Aan de ene kant houdt het Westen nog steeds vast aan stereotypen over het land, die stammen uit de Sovjettijd. Aan de andere kant is de PR-campagne niet goed uitgestippeld, met “a lack of coordination and the absence of a clearly defined strategy due to the continuous identity crisis” (Feklyunina, 2008, p. 627). Hierdoor wordt het voor Rusland erg moeilijk om het imago in het Westen te veranderen.

Samen het negatieve imago van de natie, beschouwt Rusland net die moeilijkheden als “the unwillingness of the West to notice any positive developments in Russia, and anti-Kremlin information wars waged by the Kremlin’s ‘enemies’” (Feklyunina, 2008, p. 626). Volgens Feklyunina versterkt deze interpretatie “the vision of Russia as a ‘besieged fortress’, which, in its turn, strengthens such characteristics in Russia’s self-image as assertiveness ... and provides nourishing ground for anti-Western sentiments (since the West, not Russia, is seen as being responsible for the negative image)” (Feklyunina, 2008, p. 626).

Ook deze masterproef zal onderzoeken welke beelden Rusland hanteert om zichzelf voor te stellen. Het onderzoek van Feklyunina (2008) vormt hiervoor een goede basis. Daarnaast wil de masterproef nagaan welke beelden het land gebruikt om Amerika te positioneren. Het medium dat zal worden geanalyseerd, is Russia Today (*infra*). Om de berichtgeving van een Russisch medium te begrijpen, is het goed om het Russische mediasysteem te schetsen.

## 2.2.2. Nieuwsproductie in Rusland

### *Geschiedenis van het Russische mediasysteem*

Doorheen de geschiedenis ondergingen de Russische media grote veranderingen, die de productie en inhoud van de media beïnvloedden. Onmiddellijk na 1917 begon de monopolisering van de media door de Communistische Partij, onder leiding van Lenin (Stivachtis, 1995). Net zoals alle andere systemen en instituties, moesten media doen wat ze opgedragen kregen door de leiders van de staat (Rogerson, 1997). Journalistieke werken werden geschreven volgens het perspectief van de Partij, waardoor waarheid in de berichtgeving weinig te maken had met objectiviteit (von Seth, 2012).

Stalin zette het monopolie op de pers verder. Waar Lenin de pers gebruikte om het imago van de Sovjet-Unie te ondersteunen, gebruikte Stalin de pers om zijn eigen imago een boost te geven (Stivachtis, 1995). Zowel Lenin als Stalin erkende de cruciale rol van media in hun communistische regime. Beide leiders schakelden de media in als propaganda- en organisatiemiddel. De Russische media werden gebruikt “to reinforce and maintain the *status quo*” (Rogerson, 1997, p. 337).

De politieke elite van de Sovjet-Unie sloot de grenzen af voor informatie van buitenaf (de Smaele, 2004). Maar ook op interne informatie was de staat zeer spaarzaam. Journalisten

hadden maar een beperkte toegang tot informatie. De elite in de Sovjet-Unie genoot – ook in beperkte mate – wel van meer toegang tot informatie, waaronder het ontvangen van buitenlandse nieuwsberichten. In de context was toegang tot informatie zeer gegeerd (de Smaele, 2007).

Volgens Strong en Killingsworth (2011) was er tegen 1929, onder het bewind van Stalin en zijn Partij, geen enkele publicatie meer die niet uitging van de Partij zelf. Ook privé-uitgevers werden verboden. Zij konden immers dienen om meningen te verspreiden die niet strookten met die van de Partij (Strong & Killingsworth, 2011). Enkel Stalin had absolute controle over welke informatie de media publiceerden over de Sovjet-leider (Strong & Killingsworth, 2011). Door censuur verzekerde en versterkte hij zijn “status as the ‘chief architect’” van de Sovjet-Unie (Strong & Killingsworth, 2011, p. 404). Van 1917 tot 1985 slaagden de communisten er in om de media te controleren, waardoor de rol van oppositiepers tot 1991 hoofdzakelijk vertolkt werd door buitenlandse massa media (Rogerson, 1997).

Von Seth (2012) analyseerde artikels (1978-2003) uit *Pravda*, *Komsomol'skaia pravda*, *Izvestiia* en *Nezavisimaia gazeta*, enkele nationale kranten, die al bestonden tijdens de Sovjetperiode. Gedurende de Sovjetperiode toonden de krantenartikels enkel de noden van de staat. Het perspectief van het gewone volk was afwezig. De artikels gaven de lezer geen optie om te weerleggen en het hoofddoel van de teksten was “commanding” (von Seth, 2012, p. 63).

Gorbatsjovs openheid resulteerde in een nieuwe vrijheid voor de massamedia. Volgens von Seth (2012) paste de inhoud van de media zich in deze periode geleidelijk aan de noden en interesses van het publiek aan. Lezers mochten hun opinie over de economische hervormingen uiten in artikels en lezersbrieven (von Seth, 2012). Publieke kritiek over het beleid werd toegestaan en aan het leespubliek werd een actieve rol toegewezen voor het vormen van meningen (von Seth, 2012). De *glasnost* van Gorbatsjov werkte “as a form of collective therapy to help heal nearly 70 years of state-induced amnesia” (Rogerson, 1997, p. 338). Voor het eerst kon de pers de rol van vierde macht op zich nemen (von Seth, 2012). Van 1985 tot 1991, nam de oppositie in de pers tegen het politieke klimaat toe. De pers van de Sovjet-Unie was één van de leidende factoren in het *perestrojka* proces, en maakte de weg vrij voor een liberaler mediasysteem (Rogerson, 1997).

Na de val van de Sovjet-Unie verliep de ontwikkeling van het Russische mediasysteem in verschillende, snel opeenvolgende stappen. De wet over de pers in 1990 verbood censuur, journalisten werden onafhankelijk van uitgevers, en mediahuizen waren niet langer enkel eigendom van de staat (von Seth, 2012). Daarna ontstond een periode van privatisering, waarin Russische media alle vrijheid kregen. Deze periode wordt ook wel “Golden Age” genoemd (1990-1992) (Nygren & Degtereva, 2011, p. 3). Echter, door economische moeilijkheden werden vele kranten afhankelijk van staatssubsidies. Ook al hadden Russische kranten formeel gezien onafhankelijkheid verkregen, door economische problemen werden vele kranten opnieuw kwetsbaar voor manipulatie door de nieuwe autoriteiten (Stivachtis, 1995). Onder Yeltsin evolueerde Rusland naar een mediasysteem in handen van rijke oligarchen (de Smaele, 2007).

Gaandeweg werd een nieuw media systeem gecreëerd, met zowel commercialisering alsook propagandamechanismen, dat een hoogtepunt kende bij de herverkiezing van president Yeltsin in 1996 (Nygren & Degtereva, 2011). Want hoewel Yeltsin zichzelf voorstelde als voorvechter van persvrijheid, verwachtte hij loyaliteit van de media (de Smaele, 2007). De wet van 1990 (en de aanpassingen in 1991) voorzag wel in een juridisch kader voor de media, maar de wet werd niet altijd nageleefd. Zo blijkt uit jaarlijkse verslagen van de Glasnost Defence Foundation dat journalisten in 1993 problemen ondervonden bij het raadplegen van informatie en het verkrijgen van toegang tot persconferenties. Dezelfde problemen worden in 2004 nog steeds gerapporteerd (de Smaele, 2007).

Volgens Nygren en Degtereva (2011) betekende de presidentsverkiezing van Poetin in 2000 het instorten van de media in het Russische mediasysteem. Nieuwsproductie, vooral televisie, werd geleidelijk aan meer beïnvloed door bureaucraten van de staat. Gecontroleerde televisie werd later gecensureerde televisie. In de laatste tien jaar, oefende de staat steeds meer controle uit op tv-zenders en belangrijke kranten, zowel nationale als regionale (Nygren & Degtereva, 2011). Poetin maakte zich los van de macht van de oligarchen, maar behield dezelfde functie van de media. De president probeerde de autonomie van de media te rechtvaardigen door gebruik te maken van de hedendaagse situatie waarin Rusland zich bevindt (de Smaele, 2007). Zijn woordvoerder drukte het als volgt uit: “The media should take into account the challenges the nation is facing now. When the nation mobilizes its strength to achieve a goal, this imposes obligations on everybody, including the media” (de Smaele, 2007, p. 1310).

### *Het hedendaagse Russische mediasysteem*

Anno 2015 kent Rusland een model waarin zowel een commerciële als een politieke druk meespeelt. Het is een model waarin media vrij met elkaar concurreren zoals in het Westen, gecombineerd met media die eigendom zijn van de staat, zoals in China (Vartanova, 2007). Daarom wordt deze soort journalistieke productie vaak “Eurasian” genoemd (Vartanova, 2007, p. 2).

Een reeks interviews met Russische experts, leverde enkele typische eigenschappen van Russische journalistiek op (Khvostunova & Voinova, 2009). Zo bieden de journalisten meer opinie aan dan feiten. Ook ondervinden Russische journalisten een groeiend wantrouwen tegenover journalistiek, niet enkel van het publiek, maar ook van journalisten zelf. Het professionele niveau zakt, terwijl zelfcensuur toeneemt (Khvostunova & Voinova, 2009).

Volgens Nygren en Degtereva (2011) zijn onafhankelijkheid en zelfredzaamheid belangrijke professionele kwaliteiten voor Russische journalisten. Een survey uitgevoerd in 1992-1993 toonde aan dat 70% van de journalisten zich voldoende vrij voelde in hun werk. Maar sindsdien werden journalisten meer en meer ondergeschikt aan autoriteiten en media-eigenaars. Journalisten hebben nog altijd hoge doelen wat hun taken betreft, maar vinden het moeilijker om ze te bereiken (Nygren & Degtereva, 2011). De studie van Pasti (2010) toont aan dat journalistiek in Rusland zich meer naar de bedrijfswereid en PR beweegt. Volgens haar studie komt de kwaliteit van de journalistiek hierdoor in het gedrang (Pasti, 2010). De nieuwe generatie journalisten wordt beschreven als “pragmatic individuals that combine an adaption to the political order with a market orientation and priority for their individual careers” (Nygren & Degtereva, 2011, p. 4)

Om journalistieke eigenschappen en verschillen tussen mediasystemen te onderzoeken, namen Nygren en Degtereva (2011) zelf een survey af bij Russische en Zweedse journalisten. Uit de vragenlijsten bleek dat Zweedse en Russische journalisten de volgende elementen de belangrijkste taken van journalisten vinden: het snel verspreiden van informatie, het controleren van feiten en het ontwikkelen van publieke interesse over belangrijke, maatschappelijke kwesties. Er bestaan wel verschillen wat het realiseren van persoonlijke idealen en dagelijks routinewerk betreft (Nygren & Degtereva, 2011).

Russische journalisten lieten blijken dat ze uitspraken van de overheid niet echt konden onderzoeken, en dat ze weinig vrijheid kregen om de politieke macht te bekritisieren (Nygren & Degtereva, 2011). Journalisten uit Rusland zijn ontevreden met de manier waarop ze hun taken uitvoeren. Zo voelen ze een dubbele druk, zowel commercieel als politiek. Die politieke druk werd door sommigen van hen beschreven als zelfcensuur, wat de bevindingen van Khvostunova en Voinova (2009) bevestigt. Daarnaast ondervinden journalisten in Rusland meer druk in de selectie van onderwerpen en meer obstakels om een artikel te kunnen publiceren. Voornamelijk de eigenaars van het mediabedrijf, politieke actoren en adverteerders buiten het mediabedrijf maken het journalisten moeilijk (Nygren & Degtereva, 2011). Volgens de studie rapporteerden sommige journalisten zelfs bedreigingen. Toch voelen de Russische journalisten zich onafhankelijk om journalistieke keuzes te maken, waaronder de keuze in onderwerp (Nygren & Degtereva, 2011).

Nygren en Degtereva (2011) sommen enkele mogelijke verklaringen voor deze paradox op. Ten eerste is het mogelijk dat Russische journalisten lagere verwachtingen hebben rond vrijheid in relatie met politieke macht. Het is in deze context dat de ondervraagde journalisten hun onafhankelijkheid dan ook beoordelen. Ten tweede gaven enkele journalisten aan dat elke journalist zijn journalistiek genre kiest en welke banden zijn/haar werkplek heeft met het politieke niveau. Vele journalisten kiezen dan ook om geen politieke thema's te behandelen en gaan voor onderwerpen waar de politieke druk lager is, zoals entertainment en lifestyle. De resultaten uit het Russisch gedeelte van de studie tonen een lager niveau aan van professionele autonomie. De journalisten geven aan dat politieke banden en politieke druk meer doorwerken dan zij zouden willen, en velen zien de persvrijheid achteruit gaan (Nygren en Degtereva, 2011).

Dee Russische media moeten we dus in een context van commerciële en politieke druk plaatsen. Het medium dat in deze masterproef werd gekozen, is Russia Today (zie hoofdstuk 2.3).

## **2.3. Russia Today**

### **2.3.1. *Het ontstaan van Russia Today***

In deze masterproef worden de online artikels van Russia Today onderzocht. Russia Today is een Engelstalige, 24/7-nieuwszender (O'Sullivan, 2014), die beschikbaar is via



kabel en satelliet in Europa en de Verenigde Staten (Ioffe, 2010). De zender heeft ook een website, [www.rt.com](http://www.rt.com). In 2009 hernoemde Russia Today zich tot RT (Sullivan, 2014).

Op 7 juni 2005 kondigde Margarita Simonyan de lancering van Russia Today aan tijdens een persconferentie (Ioffe, 2010). Zij werd aangesteld als hoofdredacteur van de nieuwe zender. Tijdens de persconferentie legde ze de noodzaak van Russia Today uit: “It will be a perspective on the world from Russia ... Many foreigners are surprised to see that Russia is different from what they see in media reports. We will try to present a more balanced picture” (Ioffe, 2010, p. 46).

Russia Today is een non-profit zender, en wordt uitgezonden door *Novosti*, het nieuwsagentschap van de staat (Ioffe, 2010). Bij de oprichting werd beslist dat de zender over veel autonomie zou beschikken, maar RT zou wel onmiddellijk moeten beantwoorden aan zijn oprichter, het Kremlin (Ioffe, 2010). Moskou was destijds overtuigd van een westers vooroordeel over Rusland, en wou dat counteren. Het verbeteren van Ruslands imago in het buitenland was het oorspronkelijke hoofddoel van Russia Today (Pasti, 2007).

Volgens Bullough (2013) staat RT symbool voor de poging om het standaard, westerse model van nieuwsreportage te ondermijnen. Het gangbare journalistieke model ontstond immers in de westerse wereld, en bestaat al sinds de late 19<sup>e</sup> eeuw (Nerone, 2013). Dat model volgde de westerse handel en de uitbreiding van het westerse rijk, want het werd samen met andere westerse overtuigingen en gebruiken geëxporteerd naar ontwikkelingslanden. Nerone (2013) noemt het een normatief model, aangezien het niet beschrijft hoe journalistiek is, maar hoe journalistiek idealiter zou moeten zijn. De belangrijkste elementen zijn objectiviteit en gebalanceerd schrijven (Nerone, 2013).

Langzaam aan ontstonden echter bewegingen tegen de westerse - hoofdzakelijk Amerikaanse - normen. Het ‘Sovjet-Communistisch’ mediamodel uit Schramms *Four Theories of the Press*, bijvoorbeeld, wordt vaak als tegenmodel aangehaald voor dat van de VS (Nerone, 2013). Daarnaast dagen ook kabel- en satelliettelevisie, tabloidkranten en 24-urentelevisie het westerse model uit. Ook krijgen groepen en culturen die door oudere nieuwsvormen niet werden behandeld (zoals vrouwen, raciale en etnische minderheden, homo’s en lesbiennes) wel aandacht van nieuwe mediavormen (Nerone, 2013). Volgens Bullough (2013) vormt ook RT een nieuwe uitdaging voor de traditionele, westerse media, samen met zenders zoals Al-Jazeera in Qatar, Press TV in Iran en CCTV in China.

### 2.3.2. RT en public diplomacy

Volgens Pasti (2007) vormt Russia Today onderdeel van een bredere beweging om een positief beeld van Rusland te creëren in het buitenland. In 2002 publiceerde *RIA Novosti* het Engelstalige magazine *Russian Profile* en werd in 2006 het nieuwe magazine *Russia* uitgebracht in de Verenigde Staten. Het Kremlin wil niet alleen een positief beeld scheppen in de Engelstalige wereld; ook het Midden-Oosten vormt een nieuw doelpubliek voor Rusland. In 2006 werd een nieuwe zender gelanceerd in het Arabisch, die sterk aan Russia Today doet denken (Pasti, 2007).

Het creëren van een positief beeld in het buitenland, kunnen we beter begrijpen tegen de achtergrond van wat valt onder ‘*diplomacy*’. *Diplomacy* is de term die traditioneel gezien wordt om uiteenlopende fenomenen te beschrijven, waaronder buitenlands beleid en de verschillende stadia van onderhandelingen (Nicolson, 1963). De term verwijst hoofdzakelijk naar een communicatiesysteem binnen internationale onderhandelingen, waarin nationale, internationale en/of globale actoren hun interesses laten blijken en die verdedigen, bedreigingen uiten en ultimatus stellen. Door deze vorm van communicatie kunnen de actoren hun positie duidelijk maken, informatie verkrijgen en andere actoren overtuigen om hun positie te ondersteunen (Nicolson, 1963).

De traditionele diplomatie was formeel, institutioneel, traag en vaak geheim, maar de Amerikaanse president Woodrow Wilson zorgde voor een andere aanpak: “open covenants of peace, openly arrived at, after which there shall be no private international understandings of any kind but diplomacy shall proceed always frankly and in the public view” (Gilboa, 2001, p. 1). Deze communicatiemethode is beter bekend als “*new diplomacy*” (Gilboa, 2001, p. 1). Volgens Gilboa (2001) wordt deze vorm van diplomatie geassocieerd met het blootstellen van onderhandelingen aan de media en de publieke opinie. Schadelijk of niet, dit aspect is een onderdeel geworden van internationale onderhandelingen. Gilboa (2001) legde drie niveaus bloot waarin de media kunnen ingezet worden als middel van buitenlandse politiek en internationale onderhandelingen: *public diplomacy*, *media diplomacy* en *media-broker diplomacy*. Hij spreekt van *media diplomacy* “where officials use the media to communicate with actors and to promote conflict resolution” en van *media-broker diplomacy* “where journalists temporarily assume the role of diplomats and serve as mediators in international negotiations” (Gilboa, 2001, p. 4).

Vooral *public diplomacy* is belangrijk voor het begrijpen van RT. Onder *public diplomacy* verstaan we de situatie “where state and nonstate actors use the media and other channels of communication to influence public opinion in foreign societies” (Gilboa, 2001, p. 4). De periode kort na de Koude Oorlog was een keerpunt voor publieke diplomatie, “with a shift away from the global persuasion model and toward ... soft power engagement approach” (Golan & Viatchaninova, p. 403). Ook Russia Today werd oorspronkelijk beschouwd als een *soft power* middel, om een alternatief beeld te scheppen van Rusland (Ioffe, 2010).

Veel studies naar *public diplomacy* focussen op de rol van massamedia in het beïnvloeden van de globale publieke opinie. Entman (2008), bijvoorbeeld, onderzocht campagnes waarin overheden hun beeldvorming in buitenlandse media probeerden te beïnvloeden. Zo veranderden de Verenigde Staten veel van hun publieke diplomatie naar het promoten van democratie en democratische waarden over de hele wereld (Cull, 2009). De studie van Golan en Viatchaninova (2013) gaat na hoe de publieke diplomatie van Rusland in elkaar zit, zowel tegenover een Amerikaans publiek, alsook tegenover een Indiaas publiek. Om de *public diplomacy* te onderzoeken, gebruikten Golan en Viatchaninova de *advertorial*, als “a mediated public diplomacy tactics” (2013, p. 403). Omdat de masterproef de beeldvorming van Russia Today over Rusland en Amerika onderzoekt, worden enkel de resultaten van het onderzoek voor het Amerikaanse publiek besproken.

Voor Amerikaanse lezers stelde Rusland zichzelf voor als een betrouwbare partner voor internationale coöperatie. Het zogenoemde *government social responsibility* frame (*infra*) kwam vaak aan bod. Aan de hand van dat frame stelt de overheid hun waarden voor aan verschillende stakeholders, om buitenlandse investeerders en toerisme aan te trekken en om een positieve publieke opinie te verkrijgen wereldwijd. Door het gebruik van dit frame wordt ook verzocht om wederzijds voordelige relaties op te bouwen met een buitenlands publiek. Golan en Viatchaninova stellen dat Rusland door het veelvoudige gebruik van dit frame de kern van zijn eigen democratisch systeem probeert te definiëren. In andere woorden: Rusland definieert zijn globale rol en frame met zijn eigen soort van democratie. Golan en Viatchaninova (2013) concluderen dat overheden, net zoals bedrijven, ook voordelige relaties proberen op te bouwen met verschillende stakeholders.

### 2.3.3. RT: succes en kritiek

Om een positieve beeldvorming in het buitenland te realiseren, bespaart de Russische overheid kosten noch moeite. Het budget dat de staat in 2007 aan media spendeerde, bedroeg 18.2 miljard roebel (Pasti, 2007). Het grootste deel, zo'n 2.4 miljard roebel, werd in Russia Today gepompt. Na de herdefiniëring van RT in 2009 kreeg Russia Today een steeds groeiend budget ter beschikking, in tegenstelling tot andere concurrerende nieuwszenders (O'Sullivan, 2014). Vaak zegt men dat president Poetin zelf tussenkwam om geplande besparingen bij de zender een halt toe te roepen (O'Sullivan, 2014; Bullough, 2013). De grote investeringen leggen de zender geen windeieren. RT bereikt nu wereldwijd zo'n 700 miljoen mensen (O'Sullivan, 2014). Ook op sociale media is RT actief, met bijna 1,5 miljoen volgers op YouTube (O'Sullivan, 2014). De Facebookpagina van RT telt op dit moment ongeveer 2,4 miljoen *likes*.

Een mogelijke verklaring voor het grote succes van de zender ligt in de inhoud die RT naar buiten brengt. Het meeste nieuws gaat over Rusland zelf, maar volgens Ioffe (2010) gaat de zender ook belangrijke internationale gebeurtenissen niet uit de weg. Zo berichtte de zender regelmatig over "how badly the war in Iraq was going for George W. Bush or how deeply Ukrainians and Georgians regretted their revolutions" (Ioffe, 2010, p. 46). Ook brengt RT verhalen naar buiten die de mainstream media niet uitgebreid behandelen, zoals Occupy Wall Street en de schandalen die dankzij WikiLeaks aan het licht kwamen (O'Sullivan, 2014). Volgens O'Sullivan werd RT een toevlucht voor de Occupybeweging en de *hacktivist* generatie, die denkt dat de tv-stations in hun eigen land in de handen zijn van bedrijven. Naar dergelijke verhalen zijn veel mensen op zoek in een tijd van politiek wantrouwen (O'Sullivan, 2014).

Vooraf het conflict in Georgië betekende voor O'Sullivan (2014) een keerpunt in de geschiedenis van RT. De zender ondersteunde Poetin in zijn campagne, en bestempelde de Georgiërs als genocidaal (O'Sullivan, 2014). Met die formulering ondersteunde RT de militaire interventie van Rusland in Georgië. RT benadrukte dat de Russische invasie enkel gebeurde om humanitaire redenen (Bullough, 2013). De zender is zich wel degelijk bewust van mogelijke subjectiviteit tijdens uitzendingen. Een interview van het Amerikaanse Fox News, waarin de interviewer twee Osseten onderbrak toen ze de Russische overheid wilden bedanken, zond RT herhaaldelijk uit (Bullough, 2013).

Volgens hoofdredacteur Simonyan vormde de berichtgeving over de oorlog in Georgië de aanleiding voor internationale aandacht (Bullough, 2013, p. 34-35):

As soon as the fighting broke out there was a mainstream media consensus on what was going on, who were the good guys and the bad guys, in a way that made the facts on the ground seem incidental ... Back then we faced a lot of international criticism for our coverage, but when the EU commission report came out several months later, it debunked the mainstream narrative and exposed how multilayered the situation really was.

RT streeft er naar om die gelaagdheid in zijn berichtgeving weer te geven. “There is no objectivity – only approximations of the truth by as many different voices as possible”, meent Simonyan (The Guardian, 2015). Volgens The Guardian is het een techniek die stamt uit “Mr Putin’s KGB Playbook from the 1970s”. Door een veelvoud aan perspectieven en verhalen aan te bieden, wordt de waarheid verduisterd (The Guardian, 2015). De berichten over de oorlog in Georgië zijn nog behoorlijk neutraal in vergelijking met hoe de zender nu bericht over de crisis in Oekraïne, volgens O’Sullivan (2014). Hij schrijft dat RT de overheid in Kiev bestempelt “as bloodthirsty neo-fascists intent on ethnic cleansing etc. – while depicting actual bloodthirsty neo-fascists (and Russian soldiers) in eastern Ukraine as peace-minded democrats” (2014, p. 14).

De verandering in de stijl van Russia Today’s berichtgeving schrijft O’Sullivan (2014) toe aan een verandering in Poetins beleid. Bij het oprichten van de zender, had RT onschuldige bedoelingen. Het netwerk wou lijken op BBC of CNN en stelde Rusland in een goed daglicht voor, een “acceptably defensive (and inoffensive) PR” (O’Sullivan, 2014, p. 14). Volgens de journalist werd Poetins beleid geleidelijk aan “a more aggressive foreign policy” en aangezien RT onderdeel uitmaakt van zijn informatieapparaat, werd de zender onoverkomelijk meegesleurd (O’Sullivan, 2014, p. 14). Vandaar dat de weinige literatuur die beschikbaar is over Russia Today, de zender beschrijft als “an extension of ... President Vladimir Putin’s confrontational foreign policy” (Ioffe, 2010, p. 44), het “anti-Fox news” (Bullough, 2013, p. 33) of “a satellite Kremlin on British TV” (Gill, 2014, p. 13).

Met die negatieve omschrijvingen gaat niet iedereen akkoord. Laura Smith, journaliste van RT, vertelde Bullough (2013) dat ze niet vindt dat ze werkt voor een organisatie van

de overheid. In haar dagelijks werk is ze nog nooit met de overheid in contact gekomen. Ook Simonyan verdedigt Russia Today (Bullough, 2013, p.35):

Comment and opinion are important, yes, but we always remain focused on getting the facts right, not ignoring them ... We're not courting controversy – apparently 'controversy' is something you get if you simply report on any story in a way that's different from how the rest of the international media is covering it.

Toch komen ook kritische stemmen uit Russische hoek. Zo nam nieuwsanker Liz Wahl in 2014 ontslag tijdens een live uitzending. Ze noemde het netwerk een propagandamachine voor de overheid (Gillette, 2014). Journaliste Abby Martin van RT America ging dan weer niet akkoord met de steun die RT gaf aan Ruslands invasie van de Krim (O'Sullivan, 2014). Reporter Staci Bivivens zei dat ze verplicht werd door redacteurs om een verhaal te schrijven over Duitsland als gefaalde staat. O'Sullivan meent dat heel wat journalisten aan verhalen werken die later door oudere werknemers herschreven worden – “not to clarify or correct them, but to suit obvious Kremlin interests” (O'Sullivan, 2014, p. 15).

Kort door de bocht, beschrijft O'Sullivan de onderliggende visie van RT als volgt: “while Russia is far from perfect, the West as a whole is just as bad, and the US a great deal worse – the fountain of all bad things” (O'Sullivan, 2014, p. 15). Volgens de journalist probeert RT om verhalen uit te lichten “that show western countries in a bad or hypocritical light, such as the riots in Ferguson” (O'Sullivan, 2014, p. 15). Ze hanteren “a conspiratorial anti-western outlook” (O'Sullivan, 2014, p. 15). Om dit perspectief te verkrijgen, maakt RT dan ook gebruik van een specifieke schrijfstijl. “RT does not lie, but it is selective about what facts it uses”, omschrijft Bullough die stijl (2013, p. 35).

Om zijn punt te illustreren, geeft Bullough (2013) het voorbeeld van de Amerikaanse activist Aaron Swartz en de Russische activist Alexander Dolmatov. RT bracht een eerbetoon uit aan Swartz die, volgens RT, “had inspired so many others to become involved in his cause” (Bullough, 2013, p. 16). Andere reportages gebruikten koppen zoals “US government haunts activists like Schwartz, ignores bankers and prison torture”, “Amerikan Gulag” en “Treshold of tyranny passed” (Bullough, 2013, p. 16). Het

zelfmoordbericht van Dolmatov kreeg slechts één vermelding op de website van RT (Bullough, 2013).

De geraadpleegde artikels over RT zijn echter geen wetenschappelijke artikels of onderzoeken, maar zijn interviews of journalistieke artikels. Er bestaat de dag van vandaag een wetenschappelijke leemte over de inhoud en aanpak van RT. Die leemte wil deze masterproef invullen. Ook probeert deze masterproef na te gaan of RT wel degelijk een anti-westers perspectief hanteert en hoe de zender bericht over de VS, door middel van een kwalitatieve inhoudsanalyse van artikels van RT.

### 3. Onderzoeksdoel

Dit onderzoek gaat aan de hand van een framinganalyse na welke beeldvorming de Russische nieuwszender Russia Today gebruikt in zijn voorstelling van Rusland en Amerika. De onderzoeksmethode wordt besproken in hoofdstuk 4. De centrale onderzoeksvraag van deze masterproef luidt als volgt: Welke frames van Rusland en Amerika komen naar voren in de Engelstalige online nieuwsberichten van Russia Today in de periode 2013-2014?

Concreet zal worden geanalyseerd welk(e) frame(s) naar voor komen om Amerika voor te stellen, welk(e) frame(s) naar voor komen om Rusland voor te stellen, en hoe die frames zich tegenover elkaar verhouden. De frames die mogelijks naar boven zullen komen na de analyse van de nieuwsitems, zijn op meerdere vlakken relevant.

Allereerst is deze masterproef maatschappelijk relevant. Een nieuwsitem kan op verschillende manieren weergegeven worden. Een feit met of zonder frame zal er helemaal anders uit zien. De berichtgeving die een maatschappij via de media krijgen, speelt een grote rol in hoe ze de realiteit waarneemt (Iyengar, 1990). Hoe vaker een bepaald schema door meer informatie wordt bevestigd, hoe moeilijker het wordt om het te weerleggen of te wijzigen (Van Gorp, 2004). Met andere woorden: als de lezer herhaaldelijk eenzelfde frame aangeboden krijgt in de media, bestaat de kans dat hij enkel dit frame als waar beschouwt (*infra*). Als schrijver en als lezer moeten we ons dus bewust zijn van het gebruik van frames en de macht van taal.

Daarnaast vult dit onderzoek een wetenschappelijke leemte op. Zoals bovenstaande literatuurstudie aantoonde, is er veel meer onderzoek gebeurd naar het framegebruik in de Amerikaanse media dan de Russische, althans in de Engelse taal. Het meest recente onderzoek (Wasburn & Burke, 1997) naar Russische frames over zowel Amerika als Rusland dateert uit 1997 en onderzoekt het framegebruik in 1995. Dankzij deze masterproef zal het hedendaagse framegebruik van een Russisch medium in kaart gebracht worden. Daarnaast onderzoekt deze masterproef online nieuwsartikels, een medium dat in het Russische medialandschap nog niet onderzocht werd. Bovendien ontbreekt wetenschappelijke literatuur over RT. Zoals duidelijk werd in de literatuurstudie, zijn de bestaande artikels gebaseerd op interviews of buikgevoel. Een



kwalitatieve inhoudsanalyse van RT is nog niet gebeurd. Op die manier is deze masterproef op meerdere vlakken wetenschappelijk relevant.

Ten slotte krijgen we, door de onderliggende beelden en betekenissen bloot te leggen, ook meer inzicht in de relatie tussen Rusland en Amerika, vanuit het standpunt van Rusland. Tegen de achtergrond van het conflict in Oekraïne en het wederzijds opleggen van economische sancties, poogt deze masterproef inzicht te bieden naar waarom Rusland bepaalde acties uitvoert en hoe het land die ook rechtvaardigt. Om de huidige spanningen tussen het Westen enerzijds en Rusland anderzijds te begrijpen, is het interessant om het conflict vanuit een ander standpunt te belichten.

## 4. Onderzoeksaanpak

### 4.1. Methodologie

Het onderzoek gaat na welke beeldvorming de Russische nieuwszender RT gebruikt in zijn voorstelling van Rusland en Amerika, aan de hand van een frameanalyse. Over frames en framinganalyse bestaat al heel wat wetenschappelijke literatuur; hier wordt enkel op de werken ingegaan die relevant zijn voor deze masterproef.

#### 4.1.1. Frame en framing

Framing is een methode die vaak gebruikt wordt binnen de communicatiewetenschappen (Van Gorp, 2006). Het begrip verwijst in de communicatiewetenschappen naar de manier waarop de media en het publiek een bepaald onderwerp voorstellen (Reese, 2001). De methode stamt voornamelijk uit de sociologie (Goffman, 1974) en de cognitieve psychologie (Bartlett, 1932). Van framing bestaat geen allesomvattende definitie, aangezien verschillende onderzoekers uit uiteenlopende domeinen een andere invulling gaven aan het begrip.

Goffman (1974), sociaal psycholoog, koppelde frames aan onze sociale wereld. Volgens Goffman ordenen mensen hun dagelijkse leven aan de hand van een frame, zodat ze alle objecten en gebeurtenissen goed kunnen begrijpen. Om beter te kunnen vatten wat rond ons gebeurt, selecteren mensen dus enkele elementen. Vandaar formuleerde Goffman een definitie van frames als organisatieprincipes, die onze subjectieve betekenissen die vasthangen aan sociale gebeurtenissen sturen (Goffman, 1974).

Goffman (1974) legt de nadruk op de subjectiviteit van betekenissen. De objecten en gebeurtenissen in onze wereld hebben immers geen inherente of universele betekenis; betekenis situeert zich altijd in een bepaald framework (Schutz, 1967). Een betekenis wordt als het ware gelimiteerd door de sociale context waarin die betekenis wordt gecreëerd (Goffman, 1974). Die betekenissen leren mensen door een socialisatieproces (Wasburn & Burke, 1997). Soms reageren mensen echter onbewust op frames, zonder zich bewust te zijn van de sociale actoren die ze gecreëerd hebben. In die gevallen komen de frames gelijk te staan aan 'de waarheid', terwijl het eigenlijk slechts om een constructie van een waarheid gaat (Wasburn & Burke, 1997).

Mediaorganisaties construeren ook sociale realiteit, want zij maken gebruik van frames in hun berichtgeving. Een mediaorganisatie selecteert bepaalde stukken informatie, benadrukt ze of laat ze juist weg (Entman, 1993). De interpretatie van een frame gebeurt meestal door middel van een verhaal dat een definitie van een probleem, een causale analyse, een morele evaluatie en een oplossing omvat (Entman, 2004). In feite plaatst de mediaorganisatie de boodschap in een bepaald kader, het 'frame' (Vander eet, 2014).

Het proces van selecteren, weglaten, voorrang geven en herwerken van informatie, noemde Gamson (1991) een nieuwsframe. Ook Gitlin, een andere sociaal psycholoog, linkte zijn definitie van frames, als "selectie, nadruk, en uitsluiting", met de productie van nieuws (1980, p. 7). Volgens hem vergemakkelijken frames het werk voor journalisten, omdat ze op die manier grote hoeveelheden informatie snel en geroutineerd kunnen verpakken (Gitlin, 1980, p. 7).

Dankzij dit proces wordt de informatie begrijpelijker voor de ontvanger (Entman, 1993). Frames helpen het publiek om de informatiestroom rondom hen waar te nemen, te identificeren en te labelen (Goffman, 1974, p. 21). Maar door het gebruik van een frame, ontstaan bij de ontvanger ook oordelen en opinies over de actor of de gebeurtenis die wordt voorgesteld (Iyengar, 1988). Die voorstelling gebeurt niet zonder gevaren. Stuart Hall legt uit dat er macht in het spel is wanneer aan bepaalde gebeurtenissen herhaaldelijk op dezelfde manier betekenis toegekend wordt, of wanneer het gebruikte frame juist ons verwachtingspatroon doorbreekt. Die macht is volgens Hall (1986, p. 69) een ideologische macht: de macht om gebeurtenissen op een bepaalde manier betekenis te geven. Immers, door het naar voor schuiven van één of meerdere dominante denkbeelden, verdwijnen andere invalshoeken meer naar de achtergrond (Vander Eet, 2014).

Kenmerkend aan de frames die opgeroepen worden, is dat ze meestal denkbeelden zijn die eigen zijn aan een bepaalde cultuur. Ze leven al in die cultuur, en worden vervolgens door de zender, de boodschap en/of de ontvanger geactiveerd (Van Gorp, 2006). Frames zijn, met andere woorden, gebonden aan een bepaalde cultuur. Wasburn en Burke (1997) merken op dat één bepaald frame kan gebruikt worden om verschillende items te structureren.

Op die manier heeft het concept 'frame' een dubbele betekenis. Langs de ene kant omschrijft de term op welke manier nieuwsinhoud gevormd en gecontextualiseerd wordt door bijvoorbeeld journalisten. Aan de andere kant heeft een frame ook een effect op het

publiek. Het publiek wordt verwacht om het frame dat door journalisten aangeboden wordt, op eenzelfde manier over te nemen (Van Gorp, 2004). Vandaar dat Van Gorp (2004) een frame omschrijft als een betekenissuggestie.

Kort gezegd: frames zijn denkkaders, die de sociale werkelijkheid vormgeven en tegelijk complexe kwesties begrijpelijk maken voor de ontvanger (Van Gorp, 2007). Framing door de media speelt een grote rol in het selectieproces van informatie en hoe over een nieuwsverhaal wordt bericht, wat op zijn beurt kan beïnvloeden hoe een publiek de realiteit waarneemt (Entman, 2007).

Zoals blijkt uit de literatuurstudie, wil RT een ander beeld van Rusland naar voor brengen, en het bestaande beeld ‘counteren’. Hiervoor kan de zender beroep doen op counterframes of deproblematiserende frames (Van Gorp, 2005). Aangezien niet iedereen op dezelfde manier tegenover een fenomeen staat, kan men een perceptieverschuiving laten plaatsvinden, door counterframes. Deze frames benaderen een item vanuit een andere invalshoek, maar belangrijk is wel dat het verhaal herkenbaar blijft binnen een bepaalde cultuur (Van Gorp, 2005).

Van Gorp en Vercruyse (2011) onderscheiden twee soorten counterframes. Ten eerste kan een counterframe gebruik maken van dezelfde woorden zoals in het dominante frame, om dat frame te ontcrachten. Ten tweede kan een counterframe een nieuw frame zijn. Door het formuleren van een nieuw frame, wordt het dominante frame niet herhaald. Dat beschouwen Van Gorp en Vercruyse als een betere methode, aangezien men door herhaling altijd het dominante frame oproept, bewust of onbewust. Om effectief te zijn, moet het countererframe dan veel sterker zijn dan het dominante frame.

#### **4.1.2. Framinganalyse**

Om het beeldgebruik bij RT na te gaan werd gekozen voor een kwalitatief onderzoek, namelijk een interpreterende inhoudsanalyse aan de hand van een inductieve framinganalyse.

Deze masterproef koos voor een kwalitatieve methode in plaats van een kwantitatieve, aangezien dit onderzoek niet gaat over de mate waarin bepaalde eigenschappen voorkomen, maar over de aard van de eigenschappen zelf (Wester, Smaling & Mulder,

2000, p. 15). Daarnaast ligt bij kwalitatieve inhoudsanalyses de nadruk op “latente (impliciete) betekenissen, met oog voor de context en de rol van auteur en ontvanger, waar de data van invloed zijn op de gekozen invalshoek” (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 166). Ook geeft een kwalitatieve inhoudsanalyse meer mogelijkheden om betekenissen en verklaringen uit de tekst zelf te halen (Bashir, & Fedorova, 2014). Bovendien is een kwalitatieve inhoudsanalyse ideaal voor kleinere corpora, en vooral voor onderwerpen die weinig onderzocht zijn (Storie, Madden & Fisher, 2014).

Voor dergelijke onderwerpen is het immers moeilijk om een exhaustief codeboek op te stellen voor de analyse (Hesse-Biber & Leavy, 2011). Eerder uitgevoerde onderzoeken die relevant zijn voor dit onderzoek, leverden voor deze masterproef geen lijst op met frames. Het onderzoek van Wasburn en Burke (1997) toonde aan dat *Vremya* noch het *post-cold war frame*, noch het *cold war frame* gebruikte. Ten tweede was de Engelstalige of Nederlandstalige literatuur over Russisch framegebruik eerder beperkt. Voor deze masterproef kon dan ook geen lijst opgesteld worden met mogelijke frames die tijdens de analyse naar boven zouden komen.

Daarom werd voor deze masterproef gekozen voor een inductieve dataverwerking, waarbij “categorieën uit de data worden afgeleid en niet andersom” (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 169). De analyse gebeurde door middel van een cyclisch proces (Koetsenruijter & Van Hout, 2014). Tijdens het herhalen van de empirische cyclus, werden voorlopige frames telkens opnieuw getoetst aan nieuw materiaal (Wester, Smaling & Mulder, 2000).

Wanneer framinganalyses worden ingezet als methode om nieuwsdiscours te analyseren, focussen ze voornamelijk op hoe publiek discours wordt geconstrueerd (Pan & Kosicki, 1993). Meestal wordt een framinganalyse gebruikt om politieke taal te onderzoeken op verschillende niveaus in het communicatieproces. Het onderzoeken van politieke taal kan op verschillende manieren. Zo kan men verklaringen van politici analyseren, maar ook de inhoud van verschillende media, de mentale representatie in het hoofd van de ontvanger of de werking van het politieke systeem (Pan & Kosicki, 1993). Deze masterproef situeert zich op het niveau van inhoud, aangezien de artikels van het Russische medium RT zullen worden geanalyseerd.

Enkele onderzoekers menen dat er een verband is tussen uitingen van politici, de werking van het politieke systeem en de inhoud van media bij internationale gebeurtenissen (Bashir & Fedorova, 2014). Het grootste deel van deze studies kwam tot de conclusie dat de berichtgeving het officiële beleid van de overheid weergeeft (o.a. Al-Azdee, 2010; Kothari, 2010; Papacharissi & Oliveira, 2008). Ook concludeerden deze studies dat de positie van de overheid een wederzijdse/wederkerige invloed kan hebben op de berichtgeving van verschillende gebeurtenissen (Bashir & Fedorova, 2014).

Ook uit het onderzoek van Bashir en Fedorova (2014), waarin de onderzoekers het beeldgebruik rond Pussy Riot nagingen bij twee Amerikaanse en twee Russische kranten, bleek dat de media uit beide landen het officiële standpunt ondersteunden. De Russische kranten benadrukten “the measures taken by the Russian authorities to prosecute the Pussy Riot”, terwijl Amerikaanse media uitgingen van het feit dat de band “democratic principles” promootte (p. 148). Dit framingonderzoek is een goed voorbeeld van hoe de media door hun framegebruik “can reflect a government’s stand toward an issue, and how that coverage can in return affect people’s understanding of events” (Bashir & Fedorova, 2014, p. 150)

Naast Pan en Kosicki (1993) en Gamson (1987) die hier al werden vermeld, ontwikkelden ook andere onderzoekers manieren om aan framinganalyse te doen. De methode die voor deze masterproef wordt gebruikt, komt aan bod bij deel drie van dit hoofdstuk (Dataverwerking).

## 4.2. Dataverzameling

Russia Today bestaat uit kabel- en satelliettelevisie en een website, waar de redactie online nieuwsberichten plaatst. Het onderzoeken van de televisieprogramma’s alsook de website valt buiten het bereik van deze masterproef. We besloten om ons te focussen op de website [www.rt.com](http://www.rt.com), om verschillende redenen.

Ten eerste is het televisiekanaal van RT te breed. RT bestaat namelijk uit live RT News, maar ook uit RT America (Bullough, 2013). De website is compacter, en daarnaast ook

overzichtelijk qua structuur. Bovenaan de website worden alle categorieën van RT opgelijst, waaronder *Rusland*, *America* en *Russian politics*. Ten tweede worden de nieuwsuitzendingen nergens opgeslagen. Ze zelf opnemen en transcriberen is een omslachtig en tijdrovend werk. De artikels, aan de andere kant, kunnen gemakkelijk opgevraagd worden met behulp van de tijdlijn van rt.com. Ten derde kunnen de online nieuwsartikels uitgeprint worden tot fysieke onderzoeksobjecten, een persoonlijke voorkeur. Je kunt ze vasthouden, er op aanduiden en ze naast elkaar leggen, wat het zien van patronen bevordert, naar aanvoelen van de onderzoeker. Voor deze masterproef werd gekozen voor Engelstalige berichten, volgens de talige competenties van de onderzoeker.

Om de gebruikte frames over Rusland en Amerika te onderzoeken, werd geopteerd om enkel die nieuwsitems te selecteren, waarin beide landen voorkomen. Wanneer slechts de zoekterm *USA* werd ingegeven in de zoekbalk, leverde dat bijna 4000 resultaten op. Een tweede optie was het analyseren van artikels binnen de categorie *USA* op de website van RT. Die inhoud focuste echter voornamelijk op binnenlands nieuws uit de VS, zoals een wetsvoorstel of een moord. Een onmiddellijke link met Rusland was er zelden. Een blik op de tijdlijn van rt.com toonde ons dat we de meeste artikels met vermelding van beide landen onder de hoofding *Russian politics* konden vinden.

Een andere optie was om eerst alle artikels over Rusland te verzamelen, daarna die over Amerika, en om die artikels ten slotte met elkaar te vergelijken. Na een eerste verkenning op rt.com, bleek dat die werkwijze echter een te groot corpus zou opleveren. Artikels met uitsluiting van binnenlands Russisch nieuws en binnenlands Amerikaans nieuws leverden wel een compact corpus op. Bovendien staat in die artikels de relatie tussen beide landen centraal, waardoor er een duidelijkere link is tussen de literatuurstudie en het empirisch onderzoek.

In functie van het corpus, moest gekozen worden voor een periode of een case. In deze masterproef wordt voor een periode (2013-2015) gekozen, om twee redenen. Ten eerste zijn framinganalyses die beeldgebruik nagaan welke beelden gebruikt worden om zowel Rusland als Amerika weer te geven, uitermate schaars in de bestaande (Engelstalige en Nederlandstalige) literatuur. Ten tweede kan de masterproef verder werken op een traditie. Zoals reeds gezegd, onderzochten oudere framinganalyses of een Russisch medium nog het *cold war frame* of het *post-cold war frame* hanteert (vb. Rutland, 2012; Wasburn & Burke, 1997). Als er verder gebouwd wordt op die traditie, kan deze

masterproef ook nagaan of die frames de dag van vandaag nog gebruikt worden. Daarom werden de meest recente nieuwsartikels van RT onderzocht.

Om de meest recente artikels te vinden waarin zowel Amerika als Rusland aan bod komen, raadpleegden we de tijdlijn binnen het onderdeel *Russian politics*. We kozen voor 21 november 2013 als startdatum, de dag waarop de protesten op de Maidan uitbraken. Het overlopen van de artikels in een tijdsspanne van één jaar leverde een corpus van 112 artikels op, een ideale hoeveelheid voor een kwalitatieve inhoudsanalyse. De artikels werden genummerd, voorzien van publicatiedatum en weblink (zie ‘Bijlage 1’ en ‘Bijlage 2’)

### **4.3. Dataverwerking**

#### **4.3.1. Vooronderzoek**

Om de frames over Rusland en Amerika concreet te onderzoeken, werd eerst een vooronderzoek uitgevoerd. Zowel mijn promotor als mezelf bekeken de eerste tien artikels van het corpus. Tijdens het onderzoek gingen we, onafhankelijk van elkaar, op zoek naar eventueel gekleurd taalgebruik.

Uit het vooronderzoek bleek dat mijn promotor en ik dezelfde resultaten verkregen. De schrijfstijl op artikelniveau is droog en neutraal. Echter, doorheen de verschillende artikels kwamen wel al enkele opmerkelijke zaken naar boven. Zo bevatten de artikels eerder meningen dan feiten. Daarnaast kwam het beeld naar voren dat Rusland vooral reageert op handelingen van de VS. Daarnaast bleek dat RT vaak beroep doet op *quotes* van hooggeplaatste bronnen, meestal politici.

Vandaar beslisten we om niet op artikelniveau te analyseren. We kozen er voor om op te lijsten welke tekstuele en visuele bronnen RT gebruikt. We kozen er ook voor om de thema's mee te nemen in de verdere analyse. Onder thema verstaan we “an idea that connects different semantic elements of a story (e.g., descriptions of an action or an actor, quotes of sources, and background information) into a coherent whole (Pan & Kosicki, 1993, p. 59).

#### **4.3.2. Analyse en coderen**

Gedurende de analyse werd elk artikel minstens twee keer doorgenomen; de eerste keer om de algemene toon van de artikels te kennen en de thema's te bepalen, de tweede keer



om de frames op te sporen. Voor de inhoudsanalyse werd gebruik gemaakt van de Grounded Theory, een “strategie om theorie af te leiden uit data” (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 183). Meestal zijn er drie onderzoekstappen (open coderen, axiaal coderen en selectief coderen), maar dat kunnen er ook meer zijn. Het is immers typisch aan kwalitatief onderzoek volgens de Grounded Theory dat de fase van coderen en analyse niet strikt gescheiden zijn van elkaar (Koetsenruijter & Van Hout, 2014).

Onder open coderen verstaan Koetsenruijter en Van Hout het “uiteenrafelen” van de data (2014, p. 185). Open coderen is gericht op het onderbrengen van relevante uitdrukkingen in verschillende betekenisgroepen. Deze fase levert een “ongeordende lijst met codes op” (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 185). De tweede stap is axiaal coderen. Door axiaal te coderen, kan de onderzoeker uitmaken wat de belangrijke en minder belangrijke elementen in het onderzoek zijn. De bedoeling is dat deze fase de lijst met categorieën reduceert. Zaken die bij elkaar horen worden onder een noemer geplaatst. Op die manier is open coderen een inductieve stap, aangezien de onderzoeker ideeën trekt uit de data, terwijl axiaal coderen een deductieve stap is. De onderzoeker legt zijn ideeën over de gevonden categorieën heen. De laatste stap is die van het selectief coderen, waarbij de nadruk ligt op het integreren en het leggen van verbanden tussen de verschillende categorieën.

Analyseren volgens de Grounded Theory is in feite een proces (Koetsenruijter & Van Hout, 2014). De analyse werd pas stopgezet op het moment dat de onderzoeker niets nieuws meer tegenkomt. Herhaaldelijk werd de validiteit getest, enerzijds door te kijken of de categorieën dekkend zijn, i.e. als geen zaken over het hoofd gezien worden die belangrijk zijn voor de onderzoeksvraag, en anderzijds of de categorieën niet-overlappend zijn, i.e. als de categorieën elkaar uitsluiten (Koetsenruijter & Van Hout, 2014). Bijlage 3 en 4 werpen een blik op hoe de gefaseerde analyse verliep. Wanneer een frame niet voldoende voorkwam, werd het niet opgenomen in de resultaten.

Om de frames op te sporen, werd gebruik gemaakt van de literatuur van Entman (1993, 2007, 2008), Gamson (1987), Gamson en Modigliani (1989), Gamson en Lasch (1983), Van Gorp (2004, 2005, 2006, 2007) en Pan en Kosicki (1993). Gamson (1987) ontwikkelde zijn concept ‘frame’ verder, vanuit een praktisch perspectief om aan framinganalyse te doen. Hij legde vijf *devices* bloot, die wijzen op het gebruik van

frames: metaforen, voorbeelden, slagzinnen (*catchphrases*), beschrijvingen (*depiction*) en visuele afbeeldingen (Gamson & Lasch, 1983; Gamson & Modigliani, 1989). Onder metaforen vallen zowel impliciete vergelijkingen als analogieën. Voorbeelden kunnen realistisch of hypothetisch zijn. *Catchphrases* zijn zinnen die een vorm van woordspel bevatten om een idee over te brengen. Een visueel beeld omvat foto's, video's, tekeningen en geanimeerde tekst.

## 5. Resultaten

### 5.1. Thema's

Tabel 1 toont welke thema's aan bod komen in de artikels over Rusland en Amerika. De meeste artikels gaan over het conflict in Oekraïne, informatieverbreiding, bewapening en conflicten in het Midden-Oosten. Deze thema's hebben allemaal te maken met veiligheid. Bij het conflict op de Krim, bijvoorbeeld, wil Rusland de Russischsprekende bevolking van Oekraïne beschermen. In de artikels die over informatieverbreiding gaan, probeert Rusland de online gegevens van zijn inwoners te beschermen voor spionage en afluisterschandalen. Tabel 1 bevat ook enkele marginale thema's, zoals de economische ontwikkelingen op de Noordpool en de liberalisering van Cuba.

*Tabel 1: Thema's*

<b>Thema</b>	<b>Artikelnummers</b>	<b>Aantal artikels</b>
Conflict Oekraïne	6, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 32, 39, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 56, 57, 58, 64, 66, 70, 74, 75, 76, 78, 81, 82, 83, 90, 94, 96, 97, 98, 103, 109, 110, 112	50
Informatieverbreiding	3, 31, 36, 46, 53, 55, 62, 63, 73, 77, 80, 83, 88, 99, 101, 110, 112	17
Bewapening	4, 10, 29, 34, 35, 61, 65, 86, 92, 95, 107	11
Conflicten Midden-Oosten	1, 11, 22, 25, 52, 59, 84, 85, 104, 106	10
Amerikaanse justitie	33, 37, 39, 41, 45, 49, 68, 80, 102	9
Russisch bankwezen	30, 35, 39, 46	4
Beleid president Obama	23, 72, 105, 111	4
Adoptiewetgeving Rusland	2, 12, 40, 67	4
Sportevenementen	5, 7, 8, 89	4
Corruptie	39, 79, 87	3
Geschiedenis	27, 47, 100	3
Immigratie	45, 69	2
Rellen Ferguson	68, 71	2
Educatie	91	1
Populariteit verschillende landen	93	1
Liberalisering Cuba	100	1
Ontwikkeling kinderen	108	1
Ontslag ambassadeur	9	1
Beleid president Poetin	38	1
Ontwikkeling Noordpool	60	1

## 5.2. Bronnen

Tabel 2 lijst de meest voorkomende bronnen op die RT citeert of parafraseert. Het is duidelijk dat de Russische bronnen domineren. Enkel het vage ‘Amerikaanse diplomaten’ komt regelmatig voor. Binnen de Russische bronnen, komen negen op de tien uit de politieke wereld. RT hecht duidelijk belang aan wat politici vinden. Zij komen meer aan het woord dan experts, ook wanneer het over zaken gaat zoals economie, internetspionage of de ontwikkeling van een Russische *smartphone*. Naast citaten van politici, haalt RT vaak resultaten aan uit polls van het Levada Center. Door deze polls gaat het Center de opinie van de bevolking na, bijvoorbeeld over het beleid van de Russische president Poetin, de Amerikaanse president Barack Obama, maar ook over het conflict in Oekraïne. Voor de volledige lijst met bronnen, zie bijlage 3. Ook in de volledige lijst zien we hetzelfde patroon terugkeren, met een overwicht van Russische politici.

Tabel 2: Bronnen RT

Naam	Functie	Artikelnummers	Aantal artikels
Vladimir Poetin	President Rusland	8, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 37, 38, 39, 59, 60, 74, 87, 99, 110	16
Dmitry Medvedev	Eerste minister Rusland	2, 3, 7, 8, 12, 40, 66, 75, 76, 96	10
Aleksey Pushkov	Hoofd van de Commissie voor Buitenlandse Relaties van de Staatsdoema (Rusland)	6, 9, 42, 44, 51, 61, 71, 74, 105	9
Yevgeniy Fyodorov	Lid van de politieke partij United Russia, die nauwe banden heeft met president Poetin	15, 24, 40, 46, 73, 77, 80, 110	8
Vadim Solovyov	Hoofd van het juridische departement van Communistische Partij (Rusland)	15, 35, 50, 55, 58, 70, 90	7
Levada Center	Centrum voor opinie polls (Rusland)	1, 29, 34, 38, 43, 109, 111	7
Ministerie Buitenlandse Zaken (Rusland)		5, 11, 33, 34, 41, 89	6
Sergey Lavrov	Russische minister van Buitenlandse Zaken	15, 16, 18, 19, 59, 84	6
Sergey Naryshkin	Spreker in Staatsdoema (Rusland)	8, 17, 42, 82, 100, 103	6

Russische autoriteiten		10, 12, 40, 45, 67	5
Amerikaanse diplomaten		15, 25, 68, 86, 89	5

### 5.3. Foto's

Tabel 3 toont welke personen het meest voorkomen in de foto's die RT bij zijn artikels voegt. Net zoals bij de thema' (cf. tabel 2) domineren Russische personen. Enkel de Amerikaanse president Barack Obama verschijnt regelmatig. Hij staat op de derde plaats. De Russische eerste minister Dmitry Medvedev staat op de eerste plaats. Ook hier vinden we dus hoofdzakelijk politici (cf. tabel 2). Voor de volledige lijst van afgebeelde personen, zie bijlage 4.

*Tabel 3: personen op foto's*

<b>Naam</b>	<b>Functie</b>	<b>Artikelnummers</b>	<b>Aantal artikels</b>
Dmitry Medvedev	Russische eerste minister	2, 3, 7, 61, 65, 96	6
Aleksei Pushkov	Hoofd van het Buitenlandse Relaties Comité van de Staatsdoema (Rusland)	6, 42, 50, 61, 74	5
Barack Obama	Amerikaanse president	21, 23, 72, 111	4
Valentina Matviyenko	Voorzitter Russische Federatie	17, 26, 49	3
Dmitry Rogozin	Vice eerste minister (Rusland)	4, 49, 65	3
Sergei Naryshkin	Spreker in Staatsdoema (Rusland)	82, 103	2
Sergei Ivanov	Hoofd van presidentiële administratie (Rusland)	45, 86	2
Vladimir Poetin	Russisch president	59, 112	2
Vladimir Zhirinovskiy	Leider van LDPR (Russische politieke partij)	18, 72	2
Mikhail Gorbachev	Ex-president Sovjet-Unie (Rusland)	78, 86	2
Ilya Ponomarev	Lid van het Comité van Economisch beleid en innovatie van het Doema (Rusland)	79, 90	2

## 5.4. Frames

### 5.2.1. Overkoepelend frame

Het coderen en de analyse leverden enkele duidelijke frames op. In het algemeen werd Rusland als goed, en Amerika als slecht voorgesteld. Slechts in vier artikels (artikelnummers 1, 7, 8 en 9) komt een positief beeld van Amerika naar voor.

In die artikels ontstaat het beeld van Amerika en Rusland als partners die zich samen inzetten voor internationale veiligheid. Madeleine Albright en Igor Ivanov, bijvoorbeeld, zijn zich bewust van de bestaande verschillen tussen beide landen, maar die willen ze overwinnen (“our two countries will be in a much better position to reconcile their differences on issues such as missile defense, new steps in nuclear arms reductions, and other regional crises”, artikel 1). De hoop op samenwerking blijkt uit zinnen als “the two nations must *join* forces to resolve various international issues” (1), “improving the *bilateral* relations” (artikel 1), “the two countries must concentrate more on examples of successive *cooperation*” (1) of korte verbindingen (“*joint statement*” (1), “*joint effort*” (1) “the successful *cooperation*” (9)).

Het streven naar internationale veiligheid moeten we zien in het kader van de Olympische Winterspelen die in 2013 in Sochi werden gehouden. Medvedev benadrukt “that Russian and US special services have reached a good level of cooperation in providing security at the forthcoming Olympics” (7, 8). In artikel 7 en 8 worden dezelfde *quotes* hergebruikt, iets wat RT geregeld doet.

Behalve in deze vier artikels, komt dit positief beeld van Amerika niet meer naar voor. Aangezien het frame ‘Rusland = goed’ en ‘Amerika = slecht’ zo vaak voorkomt, noemen we dit het overkoepelend frame. Binnen het overkoepelende frame, kunnen we enkele andere frames onderscheiden, die gekoppeld kunnen worden aan enkele thema’s. Binnen ‘Rusland is goed’ en ‘Amerika is slecht’ vat tabel 4 vat de frames samen, per thema.

Tabel 4: Overzicht frames

Thema	Frame Rusland	Frame Amerika
Internationale coöperatie	Als initiatiefnemer	Als blokkade
Internationale wetgeving en verdragen	Als volger	Als schender
Informatieverspreiding	Als reactief	Als propagandamachine - <i>Information war</i> ; - Onderliggende agenda

Houding en handeling	Als reactief	Als provocatief <ul style="list-style-type: none"> <li>- Hypocriet;</li> <li>- Dubbele positie;</li> <li>- Onderliggende agenda;</li> <li>- Justitie;</li> <li>- Spion;</li> <li>- Agressief</li> </ul>
----------------------	--------------	---

### 5.2.2. Frames thema ‘internationale coöperatie’

Binnen het thema ‘internationale coöperatie’ staan Rusland en Amerika lijnrecht tegenover elkaar. Eerst wordt het frame van Rusland als initiatiefnemer besproken, daarna het frame van Amerika als blokkade.

Als initiatiefnemer focust Rusland zich hoofdzakelijk op het conflict in Oekraïne. Het land richt een commissie op met Duitsland (10) en toont zich voorstander van een open houding in het conflict (“Russia’s openness and refusal for self-isolation”, 15). Rusland wil dialoog met andere actoren in het conflict (“We will continue *cooperation*. In complicated conditions parliamentary *dialogue* helps us to understand each other better and find ways to alleviate tensions”, 49).

Rusland streeft naar vrede in Oekraïne (“Our goal is simple – to force them to *peace* ... We should stop the outrageous things like repressions against dissidents, terror against their own people and military aggression against the Donetsk and Lugansk republics”, 98), en het beschouwt vrede belangrijker dan alle andere mogelijke interesses (“show responsibility and put the interest of the Ukrainian people above all”, 15). Het land roept de Oekraïense oppositie op om “to abandon threats and ultimatums and start a meaningful *dialogue*” met de autoriteiten (13). Poetin houdt met Poroshenko “a *bilateral* meeting dedicated to the current military conflict in eastern Ukraine, discussing ways to end it quickly and *peacefully*” (74). Volgens Gorbatsjov is “broad *dialogue*” met alle betrokken partijen nodig, maar “the main role in the settlement must be played *jointly* by Russia and the United States” (78). Verder verzekert Rusland dat het de Oekraïense economie zal helpen, en stelt het een “aid plan” op (13). Het land roept andere actoren op om hetzelfde te doen (13, 16).

Echter, de economische sancties die Rusland opgelegd krijgt – voornamelijk door de VS – “prevent all *cooperation*” (21). Hoewel politici ze “harmful on both sides” noemen,

roepen ze het Westen toch op om de “cooperation” verder te zetten (28, 49). Wanneer de spanningen tussen Rusland en de VS hoog oplopen, blijft Rusland een vreedevolle boodschap uitdragen: “assured that there will never be a war between the two countries” (17). Het land roept nogmaals op tot het voortzetten van “*bilateral relations*” (17, 78): “We should abandon the language of threats and start building a *mutual* understanding despite the existing contradictions” (17).

Ook president Poetin “emphasized that he regarded Russian-US relations as of paramount importance to guarantee *stability* and *security* in the world” (17). In de nasleep van de crash van MH17 boven Oekraïne, roept het Russisch buitenlands ministerie alle partijen “again” op tot “an immediate ceasefire as this is a necessary condition for saving civilian lives and for the full investigation of the airliner tragedy” (53) Met dergelijke quotes draagt Rusland een boodschap van vrede en veiligheid uit.

Ook los van het conflict in Oekraïne initieert Rusland samenwerking en vrede. In Afghanistan, bijvoorbeeld, zet het zich in om de “*cooperation with local military*” te versterken in de internationale strijd tegen drugstrafiek (10, 61). Rusland noemt het een strijd die “worldwide” gevoerd moet worden, en stelt voor “to *jointly* develop a *common* plan on liquidating such centers by the reorganization of national and social development” (25, 85). Het land spreekt de “international community” meermaals toe (25, 85). Voor het conflict in Syrië, bijvoorbeeld, roept Rusland de “international community” toe om “immediately *join* efforts in order to stop the tragedy of the Kurdish people ... and insists that it is necessary to render ... humanitarian aid to Syria and Iraq after due *coordination* with the Syrian and Iraqi governments” (106).

De Noordpool wil Rusland ontwikkelen tot een “zone of *peace, stability* and *cooperation*” (60). Het land benadrukt dat hun belangrijkste doel “collaboration” is (60). Verder initieert Poetin gesprekken met de presidenten van Azerbeidzjan en Armenië, om de spanningen daar te stoppen (59). Vandaar lijkt het logisch dat Russisch staatsburgerschap voor veel Syrische vluchtelingen “an honour” is, want zij aanschouwen het land “as a powerful factor of global *peace* and *stability*” (11).

Kort gezegd is Rusland, ondanks de sancties, nog altijd “interested in *cooperation* with foreign partners and was not planning to put any barriers between it and them” (65). Rogozin formuleert de situatie als volgt: “The times of sanctions will pass and



*cooperation* needs to remain. And the *cooperation* will be based primarily on *mutual respect*” (65).

Amerika, daarentegen, blokkeert Rusland in zijn poging om samenwerking en vrede tot stand te brengen. Daarom noemen we dit frame ‘Amerika als blokkade’. Russische initiatieven tot vrede in het Gazaconflict zijn “blocked by the US” (100). In Afghanistan is “the United States ... deliberately destroying the international anti-drug *cooperation*”, een actie die door Rusland als “arbitrary and thoughtless” bestempeld wordt (25). Het initiatief van Rusland in Afghanistan was immers een “unique experience in *cooperation* and international police work” (25). De stopzetting door Amerika maakt een einde aan de Russisch-Amerikaanse werkgroep “which actively operated for over five years” en “good results” tot gevolg had (85). Als gevolg van de stopzetting door Amerika, is Afghanistan geëvolueerd tot “a direct threat to international *peace* and *security* as the country has recently become a truly planetary center for drug production” (85).

Tegen de achtergrond van het conflict in Oekraïne, is Amerika “not ready for serious dialogue” (9) of weigert het land gesprekken (16, 48, 103). De goede relatie die er ooit was, is verpest door de VS. Een “reset” is dan ook onmogelijk: “Russian authorities were facing a major setback in *cooperation* with the United States and this setback was because of the US initiative” (54). “The Western sanctions have inflicted considerable damage to Russia’s *cooperation* with the US, and without cancellation of this policy there can be no return to partnership”, aldus Medvedev (96). “Let us be frank”, vindt de eerste minister, “it was not us who invented these sanctions” (96).

### 5.2.3. Frames thema ‘internationale wetgeving en verdragen’

Ook binnen ‘internationale wetgeving en verdragen’ vinden we tegenstellingen. RT stelt Amerika voor als een land dat internationale wetten en verdragen aan zijn laars lapt, terwijl Rusland die net hoog in het vaandel draagt.

Ten eerste respecteert Amerika de mensenrechten niet. In 2012 veranderde Rusland de adoptiewetgeving, opdat “foreign citizens responsible for *Human Right violations*” de Russische kinderen niet meer zouden kunnen adopteren (2, 12). Onder die burgers vallen de Amerikanen. De formulering impliceert dus dat de VS mensenrechten schendt. RT vermeldt dat de VS niet gewillig is om “numerous cases of *ill treatment* and sometimes even the *manslaughter* of adopted Russian children in America” te onderzoeken (2, 12).

Dezelfde paragraaf wordt nogmaals herhaald in artikel 40, maar dan wordt een voorbeeld aan toegevoegd: “The law was named after Dima Yakovlev - a two-year old Russian boy who died in July 2008 after his adoptive father left him locked in a car for eight hours in hot weather. The father was tried for *manslaughter*, but was acquitted, which caused a wave of outrage among Russian diplomats, mass media and the public” (40). De getuigenis versterkt dat de VS niet inzet met geadopteerde Russische kinderen, en ze zelfs vermoordt (“murder” , 40).

Ook in Oekraïne is de VS verantwoordelijk voor het schenden van de mensenrechten. Een Russische politica bestempelt Amerika’s beleid als “dangerous as it leads to uncontrolled outbursts of violence and *Human Rights violations*” (23). Daarnaast schendt de VS de rechten van de Cubanen door hun handelsembargo (“Of course, they also *violate* the rights of Cuban citizens”, 100). Bovendien heeft de Amerikaanse bevolking ook heel wat te lijden. De protesten in Ferguson zijn volgens Dolgov, een Russische minister die bevoegd is voor mensenrechten, “proof of the deep and systemic problems with *human rights ... in US society*”, 68).

Ten tweede houdt de VS zich niet aan internationale wetten. Zo spreekt het handelsembargo van de VS tegenover Cuba het “UN charter” tegen, “as well as *international law*” (100). Ook bij de strijd tegen IS kan Rusland Amerika niet volgen. Aleksander Lukashevich waarschuwt “the US and its allies against launching an attack against IS on Syrian territory, saying that such actions would amount to ... a *violation of international law*”, 84). Rogachev meldt dat “Russia was ready to help all IS opponents, including members of the coalition being formed by the US, but under the condition that they ... remain within the *framework of international law*” (84, 104, 106). Rusland veroordeelt de aanpak van Amerika, een natie die “repeatedly *violated international law*” (103).

De VS wordt beschouwd als leidende kracht in de NATO (29), een organisatie die onder andere het pact dat in 2002 in Rome werd gesloten verbrak (“Russia also accused NATO of *violating* the 2002 Rome declaration”, 34). Tegen de achtergrond van een uitwisselingsproject van Russische studenten, hield de VS zich niet aan de afspraken (what happened *conflicts* with the standards of the program. ... an unacceptable situation emerged as a result”, 91).

Ook Google, een Amerikaans bedrijf, stelt zichzelf boven wetgeving (“the company’s new terms of service were *violating* the national law on personal data” 77, 80). Rusland eist dat de nieuwe diensten van Google “must fall under Russian jurisdiction and competence”, 80).

Rusland hecht heel erg veel belang aan nationale en internationale wetgeving, wat voornamelijk wordt aangehaald bij het conflict in Oekraïne. Artikel 16 vermeldt bijvoorbeeld: “We are only suggesting that instead of threatening each other with sanctions we should together with our partners calmly *read the Ukrainian Constitution* ... The main thing we are trying to achieve, whether our European and American partners want it or not, is to make others listen to our *legal arguments* and adequately react to them”. Rusland zelf handelt enkel met internationale wetten in het achterhoofd (“Russia cannot ignore calls for help it receives in this situation, and it acts accordingly, *in full compliance with international law*”, 17, 18, 19). De “reunification between Russia and Crimea fully meets *the international legal standards* and the UN charter”, geeft het Russian Foreign Ministry aan, maar de VS weigert die hereniging te erkennen (33, 41). Daarnaast is Rusland een voorvechter van mensenrechten (“Russia had repeatedly drawn attention to numerous *violations of human rights* in Ukraine ... *the international law* is still being *violated* in Donbass”, 94).

#### 5.2.4. Frame thema ‘informatieverspreiding’

Volgens RT is het Westen verantwoordelijk voor het verspreiden van verkeerde informatie over het conflict in Oekraïne. In de meeste artikels wordt ‘the West’ gebruikt, maar omdat ‘de VS’ in die artikels expliciet aan bod komt, valt de VS in deze artikels ook onder ‘het Westen’. Immers, vooral “Washington has gone too far in its *anti-Russian rhetoric*” (54). Volgens Vladimir Dzhubarov ondervindt Rusland een “massive information ... pressure [from the West]” (112). Het Westen “accuses Russia of masterminding the current turmoil in Ukraine, widely using mass media to ignite *anti-Russian* moods despite being unable to provide any significant proof” (112). Politika Matvienko veroordeelt “the description of the situation in Ukraine and Crimea by a number of Western media outlets” (17). Zo wordt de VS voorgesteld als een propagandamachine.

RT beschuldigt de VS van een geplande campagne tegen Rusland: “the long and *pre-planned campaign* executed in Ukraine by the European Union and the United States in

which they made important addresses, including those concerning ideology – directly targeting the community, the Ukrainian mass media and non-government organizations, expert groups and younger people” (20). Amerika uit valse beschuldigingen aan het adres van Rusland, een tactiek van “lies, hypocrisy, *propaganda*” (86).

Het doel van de campagne is duidelijk: “the methods of *Western propaganda* that seeks to disrupt the *constitutional* order in [Ukraine] and forcefully overthrow the *lawfully* elected authorities” (20). RT plakt zelfs het label “information war” op deze communicatiestrategie (17). Volgens RT verbergt “the party of war in Washington” zijn “desire to repeat the Kiev scenario in Moscow” niet (56). Het verspreiden van anti-Russische informatie is dus allesbehalve onschuldig, en maakt volgens RT deel uit van een onderliggend plan van Amerika. Dit ‘onderliggend plan’ komt ook terug bij het onderwerp ‘houding en handeling’ (5.2.5). Het is, met andere woorden, een thema-overschrijdend frame.

In de context van Amerika als propagandamachine wordt Google regelmatig aangehaald: “Fyodorov accused Google of taking an openly *anti-Russian* position” en hij beschuldigt Google ook van “direct *propaganda* as the company colored its logo in yellow and sky blue – the colors of Ukrainian flag – on Ukraine’s Independence Day” (77, 80). Volgens Fyodorov is Google “known for politicizing its business as well as for sympathizing with Ukrainian nationalists” (77). De Russische politici verzamelen elke vorm van bewijsmateriaal dat wijst op een onderliggende tactiek: “We all know that Google has been founded by Sergey Brin, but the main stockholder in the company is the Vanguard Group, which also owns the Monsanto company that produces genetically modified organisms. Monsanto, in turn, owns the military contractor company Academi, previously known as Blackwater, which is now fighting on the side of Ukrainian Nazis” (77).

Aan de hand van een poll maakt RT duidelijk dat de doorsnee Rus overtuigd is van anti-Russische propaganda, gestuurd door het Westen: “A question concerning an *anti-Russian information campaign* by Western nations yielded approximately the same results – 54 percent of those interviewed were absolutely sure that it is taking place” (109). In het algemeen denkt “the overwhelming majority of Russians” dat “Western nations are conducting a *coordinated and hostile propaganda campaign* against their country” (109).

De reactie door Rusland op de informatieverspreiding van Amerika komt gedetailleerd aan bod in 5.2.5 (Frames thema ‘houding en handeling’). ‘Rusland als reactief’ is immers een frame dat thema-overschrijdend is.

#### 5.2.5. Frames thema ‘houding en handeling’

De frames van ‘Rusland als reactief’ en ‘Amerika als provocatief’ werden het meest teruggevonden in de artikels van RT. Het algemene patroon is één van actie-reactie. Door het gedrag en de houding van Amerika kan een reactie van Rusland niet uitblijven.

Allereerst is Amerika’s houding gekenmerkt door “hypocrisy” (6, 86). Tegenover geweld gedraagt het land zich onethisch; geweld wordt door de VS straal genegeerd. De crisis in Oekraïne is “a direct result of the permissiveness policy exercised by those western politicians and European structures who were from the very beginning turning a *blind eye* at the aggressive actions of the radical forces in Ukraine” (13). De VS beteugelt de regering in Kiev niet – “Western patrons are turning a *blind eye* on horrific crimes against civilian” (49). Ook is de VS “blind” tegenover het geweld in het conflict Israël-Palestina (52).

Amerika komt over als een land dat gemakkelijk kritiek uit op het Russisch beleid, terwijl het “should be concerned about the situation in their own country”, waarmee MP Arshinova op het drama in Ferguson doelt (68). Ze maakt het nog explicieter: “State Department officials should start looking for the plank in their own eye” (68). Ook president Obama wordt beschuldigd van hypocrisie: “the US President’s own actions now contradict his position” (23). Op de Amerikaanse stopzetting van economische samenwerking, reageert Deputy Foreign Minister Sergey Ryabkov als volgt: “Such steps were quite unexpected because they came from a country that had once declared the priority of a free market and only allows light touch regulation. Now, the United states is turning the market into a tool of its foreign policy” (48).

Tijdens de analyse van het framegebruik over Rusland, viel het veelvuldig gebruik van “react” (o.a. 9, 22, 31, 42, 54, 68, 77, 92, 98) op. Het land reageert in de meeste artikels op iets wat Amerika doet of zegt. Meestal houdt die reactie wederkerige, “reciprocal” (o.a. 6, 22, 28, 54, 58, 66, 97) maatregelen in, die dus parallel lopen met de maatregelen die Amerika als eerste introduceerde.

Op de hypocriete houding van Amerika met betrekking tot het drama in Ferguson, reageren de Russische politici oorspronkelijk nog met woorden. Ze wijzen op de “extreme tensions that exist in modern American society”, zoals de “race cataclysms” die vaak opduiken. Volgens Dolgov is de reactie van de politie bewijs van “deep and systemic problems with ... the standards of *democracy* in US society”. Want “while demanding that other countries guarantee the freedom of speech and stop suppressing anti-government protests, at home the US authorities never show any leniency towards those who actively express their discontent with inequality, de-facto discrimination, and the position of second rate citizens” (68, 71).

Later stelt een politicus voor om te reageren met een “*peacekeeping* mission of rights activist” om het geweld te stoppen, een manier die een “full scale *genocide* against its own population” in the United States zou kunnen voorkomen (71). Op die manier versterkt RT het agressieve beeld van de VS. Maar door deze bewoording gaat de zender nog verder. Als reactie op het hypocriete gedrag van Amerika, stelt RT Amerika voor als een land dat niet weet wat democratie is, en Rusland wel.

Ook op het hypocriete gedrag van president Obama wil Rusland reageren. Een politicus vindt het uitreiken van de Nobelprijs aan Obama een “mistake” en daarom stelt hij voor om hem zijn Nobelprijs te ontnemen: “The Peace Prize should be recalled immediately to avoid disgracing of the award” (72). De sancties die vrije economie in de weg staan, beantwoordt Rusland met de oprichting van de EEU (Economic Union), samen met Wit-Rusland, Kazakstan en Armenië (112).

Zoals blijkt uit de hypocriete houding van de VS, handelt het land niet in lijn met wat ze zeggen. In de strijd tegen IS, bijvoorbeeld, stuurt de VS “private military companies in places where they cannot officially send their military. Wars are being waged and their government appears to have nothing to do with them” (108). Ook probeert de VS zichzelf voor te stellen als “a Western vector of development” voor Oekraïne, terwijl het hun bedoeling “camoufleert” met “calls not to obstruct the free choice of the Ukrainian people” (13). Deze houding wordt door RT de “double standard policy” van Amerika genoemd (23, 106). Eerlijk is Amerika dus helemaal niet, zo blijkt uit de berichtgeving van RT.

Door de dubbele standaarden van de VS besluit Rusland om niet met hen mee te vechten tegen IS, vanuit een morele overtuiging: “Russia was ready to help all IS opponents,

including members of the coalition being formed by the US, but under the condition that they stop using *double standards*” (84, 104, 106). Zoals hierboven werd aangehaald, voert Amerika een agressief beleid dat deel uitmaakt van een onderliggende agenda, om Rusland te isoleren en de macht te grijpen in Oekraïne. Dat doet het land door middel van anti-Russische propagandaverspreiding (zie. 5.2.4). Het beeld van Amerika als een land met een onderliggende agenda is dus thema-overschrijdend.

Om de Amerikaanse invloed te beperken, moet Rusland noodgedwongen reageren. Het land probeert “to maintain the existing level of its cultural presence – it organized events promoting Russian language, helped Ukrainian students study in Russian universities, organized exhibitions, concerts and other events” (20). Maar dat is niet eenvoudig: Rusland “has been doing everything it can to maintain Russian cultural influence in Ukraine, but the European Union and the United States have incomparably greater resources” (20). Daarom besluit Kosachev dat “in order to keep up and compensate for the damages Russia must *launch a major refurbishment* in its work with the public, not only in Ukraine, but in all former Soviet republics” (20). Rusland zal, met andere woorden, aan een eigen, pro-Russische campagne beginnen.

Om de Russische bevolking bewust te maken van de anti-Russische propaganda, wordt het Anti-Fascist Anti-Maidan Council opgericht. De groep wil voornamelijk wijzen op de verborgen plannen van de VS, om “forcefully” verkozen autoriteiten omver te gooien (56). Ook plannen ze om “own rallies and events” te organiseren, “in order to *promote* the interests of the Russian state” (81). Op de propagandaverspreiding en de verborgen agenda van Google, stelt politicus Fyodorov voor om “Google’s alleged ties with the Ukrainian special services” te onderzoeken (77).

Verder wordt Amerika beschreven als een land dat het specifiek op Russen gemunt heeft: “US administration ... tries to make a routine practice out of *hunting* for Russian citizens in third countries with subsequent extradition and conviction in the USA, usually over dubious charges” (33, 41). The Foreign Ministry waarschuwt “that US justice is *biased* against Russians, and trials usually result in lengthy prison sentences” (41). RT haalt twee voorbeelden aan, die resulteerden in lange gevangenisstraffen (20 en 25 jaar). In beide gevallen was het hoofdargument voor de opsluiting “the testimony of undercover agents, not material evidence” (41). Daarbij vermeldt RT dat beide mannen nog altijd menen dat ze onschuldig zijn (41). In het verleden riep de VS de “Magnitsky Act” in het leven, een

wet die specifiek gericht was op Rusland (6). De wet bevroor activa van enkele Russische rechters en de VS verbande hun visa (6). De wet werd beschouwd als een “*unfriendly move and an attempt to influence justice in a sovereign foreign nation*” (6). De VS wordt beschreven als een jager die zijn prooi achterna jaagt: “US special services had launched a worldwide “*hunt*” for Russian citizens” (41).

Als reactie op de bevooroordeelde justitie in Amerika, gaan Russen beter niet meer op reis naar de VS: de Russische bevolking “might be detained and extradited to the US for a *biased trial on inflated charges*” (33, 41). Het ministerie adviseert “all Russians who suspect they could have any conflict with US justice to refrain from travelling abroad, especially to countries that have mutual extradition agreements with the United States” (33, 41). Op de Magnitsky Act “reciprocated” Russische wetgevers met hun eigen wet, de “Dima Yakovlev wet” (6).

Daarnaast wordt Amerika voorgesteld als een land van spionage. RT verwijst naar een “chain of scandals over US global *snooping*, including on dozens of world leaders” (3) en naar “Washington's practice of *eavesdropping* on its own population (62). Voornamelijk nieuwe communicatiemiddelen, geproduceerd door de VS, worden vernoemd. Zo benadrukt RT het feit “that iPhones can be *eavesdropped*” (3). De Iphone “is not suitable for use by Russian officials since it is vulnerable in terms of *security*” (3), want Dengin wijst dat erop dat “those who make them [smartphones] are capable of tapping them” (3). Dankzij Edward Snowden kent Rusland nu “a great number of undeclared options that allow to *secretly peep* at and listen to users of end devices, such as iPads and phones, and also to monitor their various parameters ...” (31). Medvedev vertelt de pers “that he never discussed serious issues by phone”, en bemerkt dat president Barack Obama “recently confessed he was not allowed to use iPhone for *security reasons*” (3).

Ook bedrijven worden door Amerikaanse spionnen gevisieerd. RT haalt het voorbeeld aan van enkele Chinese firma's die de banden met Amerikaanse consulting bedrijven verbreken, “over fears they are *spying* for the US government” (46, 111). De Russische bevolking moet op zijn hoede zijn voor deze “hidden manipulation” (46, 73, 111). Opnieuw wordt Google aangehaald. Door de nieuwe gebruiksvoorwaarden, is het voor Google mogelijk om automatisch data van gebruikers te scannen, ook e-mails (36). Door de informatie die het bedrijf zo verkrijgt, kan het niet enkel “to store and transfer the



users' information" maar ook "modify it – to translate, distribute and even publish" (80). Het bedrijf zou zich mogelijks bezighouden met "*leaking* Russian citizens' personal data" (80).

De mogelijke spionage door de Amerikaanse iPhone, lost Rusland op door de YotaPhone, een "decent" en "*well-protected* mobile phone" (3). RT geeft zelf aan dat dit initiatief niet de eerste Russische reactie is na het schandaal dat Snowden blootlegde (3). In 2013 al verzocht politicus Kostunov om "civil servants' access to the popular US internet services and social networks, such as Gmail and Facebook, and sometimes also hardware devices produced by US companies" te beperken (3). Daarnaast ontwierp Gutenyov een wet die "Russian civil servants, elected officials, military servicemen and senior managers of state corporations" verbiedt om "any electronic communication devices without special state-certified secure software" te gebruiken (31).

Bokova wil weten wat Google zelf vindt van de nieuwe gebruiksovereenkomsten: "I want to get an answer on how the company itself appraises this threat" (38). Haar collega omschrijft deze bedreiging als meer dan spionage: "It is too early for us to relax in this epoch of *information wars*. Personal data can be used to harm the users, especially if it concerns financial issues. The effect from using such information can be worse than a nuclear bomb" (38). Als reactie op de spionagetechnieken van Google, ontwerpen enkele politici een wet om het voor bedrijven die staatseigendom zijn te verbieden dat ze "services of US consulting firms and their subsidiaries" gebruiken, een regel die ook al geldt in China (46). De politicus die de wet voorstelt, meent dat "it would protect the Russian economy from direct *foreign influence* and *hidden manipulation*" (46). Controle door Russische bedrijven "would ... prevent information *leaking* to the West" (111). Enkele Russische politici strijden voor een "nationalization" (80).

Ten slotte stelt RT Amerika voor als een agressief en militair land. Het land legt anderen zijn wil op, door middel van economische sancties. Dat blijkt uit het veelvuldig gebruik van het werkwoord "impose" (o.a. 1, 13, 15, 19, 22, 23, 32, 39, 48, 50). Het land wordt geassocieerd met "*hybrid warfare*" (108) en wil koste wat het kost zijn leger naar het buitenland zenden ("They send private military companies in places where they cannot officially send their *military*", 108). Ook wordt de VS verantwoordelijk geacht voor "instigating a civil *war* and adding to the explosive situation in Europe" (14). Het land is bezig met een "*brutal war*" in Syrië (11), en ook aan de Amerikaanse dollar hangt bloed:

“the American dollar is evil. It is a dirty green paper stained with blood of hundreds of thousands of civilian citizens of Japan, Serbia, Afghanistan, Iraq, Syria, Libya, Korea and Vietnam” (30).

Om dit beeld op te roepen, worden enkele citaten van president Obama gebruikt. President Obama geeft expliciet aan dat de VS zijn sancties verder zal zetten, “economic, diplomatic — that will isolate Russia and will have a negative impact on Russia’s economy and its standing in the world” (16), waardoor de VS overkomt als een serieuze bedreiging voor Rusland. Opnieuw ontstaat het beeld dat Amerika een onderliggend plan heeft: het isolement van Rusland. Dat wil het land gedaan krijgen door zowel anti-Russische propaganda (zie 5.2.4) als door zijn provocatieve houding.

Vandaar noemt RT “US ... openly *hostile* to Russia” (30). Ook vermeldt RT een andere uiting van de president. Terwijl hij de resultaten van de drones aan het evalueren was, uitte hij “inhumane statements”; hij had verteld “that he was really good at killing people” (72). De president wordt verweten dat hij “organiz[es] wars” in plaats van “fighting for peace” (72). Nog sterker: “throughout his term in power – not a single peacekeeping operation; we see only death, *aggression* and refugees” (72). Door middel van een poll, toont RT aan dat de president absoluut niet populair is in Rusland. Die resultaten zijn te wijten aan het feit dat “Russians blame Western leaders, and most of the entire US President, for the ongoing crisis in Ukraine and for the economic sanctions against their country ... these actions are considered at best as unfriendly but most people think of them as of direct *hostility*” (107).

Minstens even agressief zijn de Republikeinen, die willen dat de VS “immediately start arming Ukraine, switch into the “Cold War” mode in relations with Russia and even voice “absolutely inadequate” statements that the US should not hold any negotiations with Iran, but destroy the Tehran regime before it destroys America” (105). Pushkov heeft geen goede hoop op de toekomst: “I cannot see any new generation of Republican politicians who would be able to conduct the necessary adjustments in US policy instead of constantly calling to *use force and impose their will* on other nations” (105).

Voor Rusland staat het vast dat het zal reageren op de economische sancties die Amerika het land oplegde. Zo stelt een Russische politicus een wet voor om de activa van Amerikaanse bedrijven te bevriezen, “*in reply to Western economic sanctions*” (16). In

hetzelfde artikel wordt herhaald dat de wet een “response” is op de sancties van de VS, onder het motto: “all sanctions must be *mutual*” (16). Peskov vertelt reporters “that Russia would *reciprocate* the US sanctions *with equal measure*” (22). Hij voegt er aan toe: “We will *react* on the basis of *mutuality*, we will *react* every time” (22). Het land beschrijft de maatregelen als “counterproductive” en “ineffective and *replied* with some mirror sanctions against Western civil servants” (26). Over “the issue of mirror sanctions” wordt vaak gedebatteerd in het parlement (28, 48). Kashin benadrukt “that sanctions against US companies would only be imposed if the United States *first* introduced such measures against Russia” (28).

Uiteindelijk beslist Rusland om de VS sancties op te leggen (98). Daarnaast vraagt een Russische partij de overheid om sancties in te voeren op “tobacco, alcohol and carbonated drinks from all countries that support sanctions against Russia, saying that such move would be in the interests of national *security*” (58). De politici vinden het immers “strange that Russia’s *reciprocal* pinpoint sanctions would not touch upon the interests of a group of monopolists who represent the branches of economy that cannot be described as important and useful for society. If we sanction these spheres we would deliver a serious blow to the *so-called Western democracies* and the interests of Western fat cats” (58). Rusland is alvast overtuigd van de kracht van deze maatregel.

Naast economische acties, wil het land de VS ook op andere vlakken treffen. Zo werd geopteerd om adopties van Russische kinderen te verbannen voor “all countries that use sanctions against Russia” (67). Ook suggereert Solovyov “that Russian government agencies and official bodies should stop purchasing cars made in countries that have introduced sanctions against Russia” (70). De Russische Federatie Council boycot “a scheduled business roundtable with US Senators next month, and has voiced intentions to stop co-operation with all sanction-supporting EU parliaments” (90).

Op de “brutal war” die door de VS in Syrië wordt gevoerd, reageert Rusland met “help to Syrians in the form of humanitarian aid and accommodation of refugees” (11). Enkele politici verzoeken om de “bloederige dollar” te verbannen in Rusland. Het plan “could help to lower the country's dependency on the whims of US and EU authorities” (30).

Op het agressieve beleid van Obama reageert Rusland met een specifieke berichtgeving over de president. RT creëert van Obama het beeld van een ‘gefaalde president’. Obama

heeft afgedaan: "US leader has stopped being a president of hope and turned into president of despair" (105). Zijn partijgenoten hebben het ook gehad met hem: "Democratic candidates were scared even to mention his name – he is so unpopular". De kiezers laten hun "frustration with President Barack Obama and the White House" blijken (105).

Eerste minister Dmitry Medvedev omschrijft Obama als mentaal incapabel. Hij suggereert "that Obama's charges against Russia were caused by a "brain aberration" (95). Om dat aspect te ondersteunen, somt RT enkele "noteworthy blunders" op die de president beging, zoals "a game of golf he had right after ISIS terrorists beheaded an American journalist, or the inability to bring forward a precise plan to fight the spread of Ebola" (105). De recente nederlaag van de Democraten op tussentijdse verkiezingen is dan ook "well-deserved", aangezien de nederlaag niet enkel die was van de Democratische Partij, maar ook "Obama's personal defeat" (105).

De houding van Amerika geeft RT weer door voorbeelden te geven van hypocriete gedrag, een focus van de Amerikaanse justitie op Rusland, spionage en een agressief beleid. Al deze verschillende aspecten zijn, kort samengevat, provocatief. Met andere woorden: Rusland wordt uitgedaagd door Amerika. Dat geeft RT ook aan: "Americans *provoke* Russia into making *reciprocal* steps" (97).

## 6. Conclusie

Deze masterproef ging na welke beelden het Russisch medium Russia Today gebruikt om Rusland en Amerika voor te stellen. Om dit te onderzoeken, werd gekozen om Engelstalige, online artikels van RT te analyseren waarin zowel Rusland als Amerika in voor kwamen. Het corpus bevat 112 artikels, met als startdag 21 november 2013, de dag waarop de rellen op de Maidan uitbraken. We kozen voor een inductieve, kwalitatieve inhoudsanalyse. De analyse gebeurde door middel van de Grounded Theory, met theorieën en voorbeeldanalyses van enkele andere onderzoekers indachtig (o.a. Entman, 1993; Gamson, 1987; Gamson & Modigliani, 1989; Van Gorp, 2004; Pan & Kosicki, 1993).

Uit de analyse van de thema's bleek dat RT vooral focust op veiligheid, bijvoorbeeld in de context van het conflict op de Krim en informatieverspreiding. Uit het bronnen- en fotogebruik van RT kunnen we afleiden dat de zender vooral belang hecht aan Russische politici. Ook de resultaten uit polls van het Levada Center neemt de zender vaak op in zijn berichtgeving, om de opinie van de bevolking weer te geven.

Uiteindelijk leverde de analyse één duidelijk, overkoepelend thema op: Rusland is goed en Amerika is slecht. Binnen dit overkoepeld thema, vonden we enkele andere frames, namelijk: Rusland als initiatiefnemer van internationale coöperatie vs. Amerika als blokkade, Rusland als volger van internationale wetgeving vs. Amerika als schender, Rusland als reactief met betrekking tot informatieverspreiding vs. Amerika als propagandamachine, Rusland heeft een reactieve houding vs. Amerika heeft een provocatieve houding. De frames op dit niveau worden gekenmerkt door tegenstellingen.

Deze masterproef bevestigt enkele frames van andere onderzoekers. Net zoals in de studie van Golan en Viatchaninova (2013) stelt Rusland zichzelf voor als een betrouwbare partner die veel belang hecht aan internationale coöperatie. Het land streeft naar internationale vrede, stabiliteit, veiligheid en economische projecten. Op die manier probeert het land zichzelf positief te belichten. Immers, het land benadrukt vooral zijn positieve kenmerken en laat negatieve zaken achterwege, zoals ook bleek uit de studie van Feklyunina (2008). Uit haar studie bleek wel dat het imago van Rusland onder

president Poetin opgebouwd is rond kracht. Uit deze masterproef bleek dat Rusland de dag van vandaag niet echt als krachtig wordt voorgesteld. Het frame van Rusland als ‘het Westen navolgend’, dat Feklyunina koppelde aan de jaren ’90, is in deze masterproef dominant. RT benadrukt wel dat Rusland wordt gedwongen om de VS te volgen, want het land wordt voortdurend uitgedaagd door de VS.

Verder sprak Feklyunina (2008) van een gecoördineerde westerse campagne tegen Rusland, iets waar RT het ook meermaals over heeft. De zender bericht over een anti-Russische campagne, een *information war* en Amerika als propagandamachine. Op die anti-Russische campagne reageert Rusland met zijn eigen PR-campagne. RT steunt de PR-campagne, wat blijkt uit hét dominante frame uit deze masterproef: ‘Rusland is goed’ en ‘Amerika is slecht’. O’Sullivan (2014) meende dat RT Amerika voorstelt als een fontein van al wat slecht gaat in de wereld, wat deze masterproef dus bevestigt. Ook stelde hij dat de zender westerse landen in een hypocriet daglicht plaatst, wat in het corpus van deze masterproef expliciet naar boven kwam. RT gebruikt de rellen in Ferguson om het hypocriete karakter van Amerika aan te tonen, wat O’Sullivan voorspeld had. De talrijke uitingen over de spionage van Apple, het sponsoren van Islamitische Staat en de complottheorie in Oekraïne tonen aan dat de zender een conspiratief anti-westers perspectief hanteert (O’Sullivan, 2014).

In zijn berichtgeving omschrijft RT beide landen door middel van tegenstellingen, waardoor we kunnen stellen dat RT het *cold war frame* (Wasburn & Burke, 1997; Arbatli, 2013) hanteert, een frame dat gekenmerkt is door een polariserende schrijfstijl (O’Sullivan, 2014). Waar RT de positieve elementen van Rusland extra belicht, verdringt het positieve zaken van Amerika naar de achtergrond. Het frame van de VS als verantwoordelijk voor economische problemen wereldwijd (Mickiewicz, 1988) kwam in deze masterproef maar gedeeltelijk naar boven. Economie is een thema dat door RT niet uitgebreid behandeld wordt, of toch niet in dit corpus. Wel wordt Amerika verantwoordelijk gezien voor het opleggen van de economische sancties. Op die manier belemmert Amerika dus wel de economische ontwikkeling van Rusland.

Verder kwam de VS in Mickiewicz (1988) naar voor als een machtige poppenmeester die de hele wereld beïnvloedde, terwijl uit deze studie blijkt dat Amerika niet langer dé

belangrijkste wereldspeler is. Ook Rusland stelt zichzelf voor als een grote macht (cf. Feklyunina, 2008). Vanuit het perspectief van Rusland is de wereld multipolair, wat het onderzoek van Golan en Viatchaninova (2013) en Feklyunina (2008) bevestigt. Uit de berichtgeving van RT blijkt dat Amerika niet langer de enige leider is. Ook Rusland is “an independent centre of power” (Feklyunina, 2008, p. 615). Volgens Feklyunina (2008) omschrijft Rusland de wereld bewust als multipolair, aangezien het land zich dan kan voorstellen als voorstander van een meer democratische wereldorde. In de wereldorde die Rusland schetst spelen verschillende grote actoren mee, in plaats van één land dat de wereldpolitiek beheerst.

Want zoals ook Golan en Viatchaninova (2013) opmerkten, probeert Rusland zijn eigen democratie te definiëren. Concrete waarden en principes van deze democratie vermeldt RT niet, maar uit de artikels bleek wel dat de Russische democratie beter werkt dan de Amerikaanse. Het benadrukken van een goed werkende, Russische democratie is van extreem belang, aangezien het land door het Westen vaak bekritiseerd wordt omwille van “authoritarian tendencies” (Feklyunina, 2008, p. 616). Op vlak van wereldeconomie kan het land zich volgens Feklyunina (2008) nog niet voorstellen als een belangrijke actor, waardoor het zijn macht en invloed op vlak van internationale wetgeving benadrukt. Ook deze masterproef bevestigt haar analyse. Immers, RT beklemtoont meermaals hoe zeer Rusland de internationale wetten en verdragen volgt.

Vooraf in de artikels over het conflict in Oekraïne verwees RT naar de internationale wetgeving. Journaliste Abby Martin uitte kritiek op de berichtgeving over het conflict, want volgens haar steunde de zender de invasie op de Krim (O’Sullivan, 2014). Ook in de artikels uit deze masterproef, benadrukte de zender het legitiem handelen van Rusland en de lakse houding van Amerika tegenover het wettelijk kader. Door deze verwoording, kunnen we stellen dat RT de invasie en annexatie van de Krim wel degelijk steunt.

Zoals bovenstaande frames aanduiden, werkt RT mee aan de PR-campagne. De zender wordt ingezet als *soft power* middel (cf. Ioffe, 2010) en wordt onderdeel van de bredere *public diplomacy*-beweging om een wereldwijd, positief beeld te scheppen van Rusland. De positieve frames die naar boven komen over Rusland, tonen aan dat het land inderdaad bezig is met zijn imago (Feklyunina, 2008; Pasti, 2007).

Naast het polariserende aspect, valt nog heel wat te vertellen over de schrijfstijl van RT. Zoals hoofdredactrice Simonyan uitlegt (Bullough, 2013) vermeldt RT in zijn berichtgeving de harde feiten, aangevuld met gekleurd taalgebruik binnen de *quotes*. Als men de *quotes* zou weglaten, zou de taal van RT heel neutraal zijn en zich enkel focussen op feiten. We kunnen concluderen dat de controverse in de artikels van RT niet ontstaat door een radicaal andere manier van berichtgeving zoals Simonyan beweert, maar wel door de selectie van *quotes*. Dit sluit aan bij het opiniestuk uit The Guardian: de stukken van RT zijn knipsels en plaksels van *quotes*, waardoor de feiten soms niet meer duidelijk zijn (2015).

Opmerkelijke citaten worden in meerdere artikels herhaald, waardoor een bepaald beeld alleen maar versterkt wordt. Ook laat RT geen woordvoerder van Apple of Google aan het woord om zich te verdedigen wanneer het over spionage gaat. Dezelfde invalshoek krijgt steeds alle aandacht. Bovendien neemt de zender resultaten van polls op in zijn artikels, die de dominante en bestaande beelden alleen maar versterken. De uiting van Bullough (“RT does not lie, but it is selective about what facts it uses”, 2013, p. 35) klopt in die zin wel. RT selecteert die feiten, citaten en polls die in het grotere plaatje passen.

Deze specifieke stijl schreef O’Sullivan (2014) toe aan een verandering in Poetins beleid. Deze stelling kan noch bevestigd noch ontkracht worden, aangezien deze masterproef geen onderzoek deed naar het beleid van de president. Een verder onderzoek naar de mogelijke correlatie tussen deze twee factoren zou interessant zijn. Ook stelde O’Sullivan dat oudere werknemers de artikels herschreven zodat ze de politieke overtuigingen van het Kremlin weerspiegelen. Deze masterproef bevatte geen onderzoek naar de nieuwsproductie van RT, waardoor deze stelling niet bevestigen kan worden. Een etnografie zou meer aan het licht kunnen brengen. Ook kan verder onderzoek tijdens de analyse meer aandacht besteden aan de koppen van RT (cf. Bullough, 2013), wat in deze masterproef niet gebeurde.



## Literatuurlijst

- Al-Azdee, M. (2010). *Nuclear facility episodic storytelling themes in Syrian press coverage: A quantitative analysis to compare the coverage, a textual analysis to unveil it*. Paper voorgesteld op de jaarlijkse bijeenkomst voor de International Communication Association, Singapore, 22 juni.
- Alexseev, M., & Bennett, W. (1995). For whom the gates open: News reporting and government source patterns in the United States, Great Britain, and Russia. *Political Communication*, 12 (4), 395-412.
- Aron, L. (2011). Everything you think you know about the collapse of the Soviet Union is wrong. (20 years after the fall). *Foreign Policy*, 187 (7), p. 64-70.
- Aron, L. (2013). How Putin does it: A dull man, a brilliant politician, a ruthless dictator. *Commentary*, 136 (1), p. 42-50.
- Bashir, M., & Fedorova, M. (2014). Framing the Pussy Riot between the USA and Russia, *The Journal of International Communication*, 21 (1), 132-152.
- Bartlett, F. (1932). *Remembering: A study in experimental and social psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- BBC. (2015, 15 maart). Crimea profile – Overview. *BBC News*. Geraadpleegd via <http://www.bbc.com>.
- Bullough, O. (2013, 3 mei). The anti-Fox News. *New Statesman*, 142, p.32-37.
- Callaghan, J. (2010). Among the Bolsheviks: Stalin and friends from the inside. *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 26 (1), 147-164.
- Cull, N. (2009). *Public diplomacy: Lessons from the past*. Los Angeles: Figueroa press.

- De Smaele, H. (2007). Mass media and the information climate in Russia. *Europe-Asia Studies*, 59 (8), 1299 – 1313.
- The Economist (2013, 7 december). A new revolution on Maidan Square. Ukraine's protests. *The Economist*, 409, p. 53.
- The Economist (2014, 1 februari). Praying for peace: Ukraine's protests. *The Economist*, 410, p. 44.
- Entman, R. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43 (4), 51–8.
- Entman, R. (2004). *Projections of power. Framing news, public opinion, and U.S. foreign policy*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Entman, R. (2008). Theorizing mediated public diplomacy. The U.S. case. *Press/Politics*, 13 (2), 87-102.
- Favret, R. (2013) Back to the bad old days: President Putin's hold on free speech in the Russian Federation. *Richmond Journal of Global Law and Business*, 12 (2), 299–315.
- Feklyunina, V. (2008). Battle for perceptions: Projecting Russia in the West. *Europe-Asian Studies*, 60 (4), 605-629.
- Feklyunina, V. (2012). Russia's international images and its energy policy. An Unreliable Supplier?. *Europe-Asia Studies*, 64 (3), 449-469.
- Gamson, W. (1991). *Talking Politics*. New York: Cambridge University Press.
- Gamson, W., & Lasch, K. E. (1983). The political culture of social welfare policy. In S. Spiro & E. Yuchtman-Yaar (Eds.), *Evaluating the welfare state. Social and political perspectives* (pp. 397–415). New York: Academic Press.

- Gamson, W. & Modigliani, A. (1989). Media discourse and public opinion on nuclear power: A constructionist approach. *American Journal of Sociology*, 95(1), 1–37.
- Gans, H. (1980). *Deciding What's News*. New York: Random House.
- Gilboa, E. (2001). Diplomacy in the media age: Three models of uses and effects. *Diplomacy & Statecraft*, 12 (2), 1-28.
- Gill, A. (2014, 2 november). A satellite Kremlin on British TV. The propaganda on the new channel Russia Today tells us more about Moscow's fears than our faults. *Sunday Times*, p.13.
- Gillette, F. (2014, 21-27 april). Liz Wahl, former RT news anchor, quits and prospers. *Business Week*, p. 1.
- Gitlin, T. (1980). *The whole world is watching. Mass media in the making & unmaking of the new left*. Berkeley: University of California Press.
- Golan, G., & Viatchaninova, E. (2013). Government social responsibility in public diplomacy: Russia's strategic use of advertorials. *Public Relations Review*, 39 (4), 403-405.
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Boston: Northeastern University Press.
- Hall, S. (1982). The rediscovery of 'ideology': Return of the repressed in media studies. In M. Gurevitch, T. Bennett, J. Curran & J. Woollacott (red.), *Culture, Society and the Media*, (pp. 56-90), New York: Routledge.
- The Guardian view on Russian propaganda: The truth is out there (2015, 2 maart). In: *The Guardian*. Geraadpleegd op 5 mei 2015, via [http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/mar/02/guardian-view-russian-propaganda-truth-out-there?CMP=share\\_btn\\_link](http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/mar/02/guardian-view-russian-propaganda-truth-out-there?CMP=share_btn_link).
- Herman, E., & Chomsky, N. (1988). *Manufacturing consent: The political economy of the mass media*. New York: Pantheon.
- Hesse-Biber, S., & Leavy, P. (2011). *The practice of qualitative research*. Thousand Oaks: Sage.

- Ioffe, J. (2010). What is Russia Today? *Columbia Journalism Review*, 49 (3), 44-49.
- Iyengar, S. (1990). Framing responsibility for political issues: The case of poverty. *Political Behavior*, 12 (1), 19-40.
- Kasparov, G. (2013, 14 december) The new great game: Putin is not the only dictator willing to exploit weak western leadership. *The Spectator*, p. 12.
- Khvostunova, O., & Voinova, E. (2009). *Perspectives to the media in Russia*. Helsinki: Aleksanteri Institute.
- Koetsenruijter, W., & Van Hout, T. (2014). *Methoden voor journalism studies*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Lloyd, J. (2000, 14 februari). Russia's implausible dictator. *New Statesman*, p. 29-30.
- Nerone, J. (2013). The historical roots of the normative model of journalism. *Journalism*, 14 (4), 446-458.
- Neuman, R., Just, M., & Crigler, A. (1992). *Common knowledge: News and the construction of political meaning*. Chicago: University of Chicago Press.
- Nicolson, H. (1963). *Diplomacy*. Londen: Oxford University Press.
- Norris, P. (1995). The restless searchlight: Network news framing of the post-Cold War world. *Political Communication*, 12(4), 357-370.
- Mickiewicz, E. (1988). *Split signals: Television and politics in the Soviet Union*. New York: Oxford University Press.
- O'Sullivan, J. (2014, 6 december). Moscow calling: Russia Today's mission to subvert the West from your living room. *Spectator*, 326, p.14-15.
- Paletz, D., & Entman, R. (1981). *Media, power, politics*. New York: Free Press.
- Pan, Z., & Kosicki, G. (1993). Framing analysis: An approach to news discourse. *Political Communication*, 10 (1), 55-75.
- Papacharissi, Z., & Oliveira, M. (2008). News frames terrorism: A comparative analysis of frames employed in terrorism coverage in U.S. and UK newspapers. *The International Journal of Press/Politics*, 13 (1), 52-74.

- Parenti, M. (1993). *Inventing reality: The politics of the news media*. New York: St. Martin's Press.
- Pasti, S. (2007). *The role of the media in transitions from authoritarian political systems: Russia and Poland since the fall of communism*. University of Tampere, Finland.
- Pasti, S. (2010). A new generation of journalists. In A. Rosenholm, K. Nordenstreng & E. Trubina (red.), *Russian Mass Media and Changing Values* (pp. 57-75 ) – Londen: Routledge.
- Polese, A. (2011). Russia, the US, “the Others” and the “101 Things to do to win a (Colour) Revolution”: Reflections on Georgia and Ukraine. *Journal of Contemporary Central and Eastern Europe*, 19 (1-2), 421-451.
- Qualter, T. (1985). *Opinion control in the democracies*. New York: St. Martin's Press.
- Reese, S. (2001). *Introduction*. In S. D. Reese, O. H. Gandy, & A. E. Grant (Eds.), *Framing public life: Perspectives on media and our understanding of the social world* (pp. 1-31). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Rogerson, K. (1997). The role of the media in transitions from authoritarian political systems: Russia and Poland since the fall of Communism. *East-European Quarterly*, 31 (3), 329 – 353.
- Romijn, P., Scott-Smith, G., & Segal, J. (2012). *Divided dreamworlds? The cultural Cold War in East and West*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Sakwa, R. (1999). *The rise and fall of the Soviet Union*. New York: Routledge.
- Schutz, Alfred (1967). *The phenomenology of the social world*. Evanston: Northwestern University Press.
- Sparks, C., & Reading, A. (1998). *Communism, capitalism and the mass media*. Londen: Sage.
- Stivachtis, Y. Review of the Russian press from Brezhnev to Yeltzin: Behind the paper curtain. *Europe-Asia Studies*, 47 (4), 716-717.

- Strong, C., & Killingsworth, M. (2011). Stalin the charismatic leader?: Explaining the 'cult of personality' as a legitimation technique. *Politics, Religion & Ideology*, 12 (4), 391-411.
- Vander Eet, F. (2014). *Framinganalyse oudere werknemers. Framinganalyse van hoe oudere werknemers in Vlaamse organisaties gerepresenteerd worden*. KU Leuven, België.
- Van Gorp, B. (2004) *Frames in de nieuwsmedia: een onderzoek naar het theoretische en methodologische potentieel van het concept framing met studies van de asielberichtgeving en haar effecten*. Universiteit Antwerpen, België.
- Van Gorp, B. (2005). Where is the frame? Victims and intruders in the Belgian press coverage of the asylum issue. *European Journal Of Communication*, 20 (4), 484-507.
- Van Gorp, B. (2006). Een constructivistische kijk op het concept framing. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 34 (3), 246-256.
- Van Gorp, B. (2007). The constructionist approach to framing: Bringing culture back in. *Journal of Communication*, 57, 60-78.
- Van Gorp, B. & Vercruyse, T. (2011). *Framing en reframing: Anders communiceren over dementie*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.
- Vartanova, E. (2007). *Russian media economy: Euroasian model*. Moscow State University, Russia.
- Von Seth, R. (2012). The language of the press in Soviet and post-Soviet Russia: Creation of the citizen role through newspaper discourse. *Journalism*, 13 (1), 53-70.
- Wallis, R., & Baran, S.(1990). *The known world of broadcast news*. New York: Routledge.
- Wegner, B. (1997). *From peace to war: Germany, Soviet Russia, and the world, 1939-1941*. Oxford: Berghahn Books.
- Wester, F., Smaling, A., & Mulder, L. (2000). *Praktijkgericht kwalitatief onderzoek*. Bussum: Coutinho.

Wines, M. (2011). 1991: The fall of the Soviet Union. *New York Times Upfront*, 144 (3), p. 18-21.